

1 utorak, 14.11.2006.

2 [Otvorena sjednica]

3 [Optuženik je ušao u sudnicu]

4 [Svjedok svjedoči putem videoveze]

5 ... Početak u 14.20h

6 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prijevod] Ustanite, molim!

7 Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zasjeda.

8 Izvolite sjesti.

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dobar dan! Prije nego što počnemo s

10 radom sa sljedećim svjedokom, želio bih napomenuti da je Pretresno vijeće

11 riješilo po zahtjevu za izdavanje sertifikata. To je hitna stvar, ne znam da li

12 bi Tužilaštvo moglo biti zamoljeno da danas da odgovor.

13 G. WHITING: [simultani prijevod] To ovisi da li ćemo mi nastaviti sa

14 radom sa svjedokom.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da.

16 G. WHITING: [simultani prijevod] U tom slučaju, jednostavno ne mogu

17 raditi dvije stvari odjednom. Svoj odgovor mogu dostaviti sutra ujutro. Vidim da

18 se odmahuje glavom u Vijeću.

19 SUDAC HOEPFEL: /prijevod engleskog transkripta: "To je prekasno."/

20 G. WHITING: [simultani prijevod] Ne mogu sastaviti odgovor dok sam ovdje

21 i vršim unakrsno ispitivanje.

22 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] To razumijem.

23 G. WHITING: [simultani prijevod] Ja to mogu napraviti nakon suđenja. To

24 neće jako dugo trajati, ja ću to odmah dostaviti čim završim. Ja ću ostati ovdje

25 i odmah čim to završim, poslati.

26 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ne možete se pouzdati u nekog od

27 Vaših kolega iz tima?

28

29

30

1 G. WHITING: [simultani prijevod] Da, mogao bih to napraviti. Ako
2 Pretresno vijeće želi da dobije odgovor danas, onda ćemo to napraviti. Zamolit
3 ću gospodina Blacka da napusti sudnicu i da se pozabavi time. Ako smijem,
4 oprostite mi što to nisam napravio ranije, htio bih predstaviti gospođu Hanne
5 Walker. Ona je stažista koja nam je pomagala u ovim pitanjima, pa bismo zamolili
6 da ona bude prisutna u sudnici.

7 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala. Dobrodošli. Možda biste mogli
8 odmah sastaviti odgovor, pa onda doći?

9 G. WHITING: [simultani prijevod] S obzirom da sam sada procijenio što
10 zapravo želi Vijeće, na temelju toga kakvi su im postupci, ja ću odmah zamoliti
11 gospodina Blacka da se povuče i sastavi odgovor. Sada je 14.30h, ja mislim da bi
12 to moralo biti gotovo do 16.00h, ali ako ne, zamolit ću da nam se omogući da to
13 kasnije dostavimo, ali svakako danas.

14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam, mi smo zahvalni na tome.
15 Pokušavamo donijeti ovu odluku o izdavanju certifikata odmah danas.

16 G. WHITING: [simultani prijevod] Razumijem.

17 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Izvolite, gospodine Milovančeviću.

18 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude.

19 Odbrana bi želela da obavesti Sudsko veće da mi prekidamo izvođenje
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 dokaznog postupka dok se ne reši pitanje statusa nalaza veštaka. Mi imamo dva
2 nalaza eksperta. Jedan je ekspert za međunarodno pravo - to je profesorka
3 Avramov koja je sada na vezi, koja se nalazi u kancelariji Tribunala u Beogradu.
4 Mi smatramo da se radi o izuzetno dramatičnoj situaciji po Odbranu. Jednostavno
5 je, načinom na koji je dozvoljeno uvođenje ekspertskog nalaza profesorke
6 Avramov, Odbrani uskraćeno da se bavi čitavim nizom pitanja koja su direktno
7 pomenuta u samoj Optužnici. Da budem konkretan, radi se o paragrafima 18 i 20
8 Optužnice u kojima se govori -

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, kao što smo
10 već rekli, tu argumentaciju morate na papiru dostaviti Vijeću. Nije uopće
11 potrebno da to sada usmenim putem radite, jer Vi želite da mi razmotrimo razloge
12 zbog čega je taj nalaz /nedostaje audiozapis/ a mi to ne možemo razmatrati ako
13 ne dobijemo to u pisanom obliku na primjeren način. A sada da kažem nešto u vezi
14 sa Vašim uvodnim komentarom, barem njegove prve dvije rečenice. Nisam potpuno
15 siguran šta znači to da ćete prekinuti sa izvođenjem dokaza. Vi, dakle, želite
16 uložiti žalbu. Ako Vaša žalba bude uspjela, imate namjeru pozvati svjedoka da
17 svjedoči u onoj mjeri u kojoj će Vam odobriti Žalbeno vijeće. Za sada bih želio
18 da nastavimo sa radom u skladu sa odlukom ovog Pretresnog vijeća. Naravno, ako
19 se Vi ne slažete sa nalazima ovog Pretresnog vijeća, što je nešto na što imate
20 pravo, Vi zatim tu Vašu žalbu prenosite na Žalbeno vijeće i ako Vijeće bude
21 donijelo pravni lijek koji ide Vama u korist, onda ćete dalje na taj način
22 riješiti situaciju koja je nastala pred ovim Pretresnim vijećem. Ali sada bih
23 Vas zamolio da ozbiljno razmotrite mogućnost da ipak pozovete ovog svjedoka da
24 možemo sada nastaviti s radom.

25

26

27

28

29

30

1 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, hvala Vam. Razumeo sam to što ste rekli i
2 to ima... ja sam svestan toga potpuno, svoju logiku. Pogotovo kada se ima u vidu
3 načelo efikasnosti postupka. Ono što sam želeo ja da Vam kažem sada nije bio
4 pokušaj da dajem argumente za našu početnu rečenicu, nego samo da Vam ukažem na
5 razloge zbog koga Odbrana ima ovakav stav. Časni Sude, iz ekspertske nalaza
6 profesorke Avramov isključen je zaključak, dakle, ono što predstavlja suštinu
7 njenog nalaza -

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, ja se
9 izvinjavam, kao što sam Vam već rekao, uzevši u obzir da Vam žalbeno vijeće može
10 pružiti pravni lijek i omogućiti da se uvrsti taj zaključak, tada će se i
11 rješavati pitanje tog dijela iskaza. U ovom trenutku, ovo Pretresno vijeće je
12 donijelo odluku na određeni način i ja Vas sada molim da nastavimo raditi na
13 način na koji je ovo Pretresno vijeće tražilo. Ne možete imati i jedno i drugo.
14 Ne možete tražiti mogućnost da uložite žalbu, a onda govoriti "ja se izvinjavam,
15 ali ja ne mogu sad sudjelovati i završavam sa izvođenjem dokaza". Dakle, ako
16 završavate sa izvođenjem dokaza, u redu, onda ste završili s izvođenjem dokaza i
17 onda možete krenuti u žalbeni postupak, ali ne možete ucjenjivati na ovaj način
18 Pretresno vijeće, jer to je upravo ono što Vi sada radite.

19 [Obrana se savjetuje]

20 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, ja bih zamolio Sudsko veće da napravimo
21 pauzu od 15 minuta radi konsultacije tima Odbrane u prisustvu gospodina Martića.

22 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Prekidamo s radom. Nastavljamo s
23 radom u petnaest do tri.

24 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prijevod] Ustanite, molim!

25 ... Kratka pauza počela u 14.30h

26

27

28

29

30

1 ... Sjednica nastavljena u 14.49h
2 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prijevod] Ustanite, molim!
3 Izvolite sjesti.
4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Izvolite, gospodine Milovančeviću.
5 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, nakon konsultacije želim da iznesem
6 informaciju Sudskom veću da će Odbrana shodno sugestiji Sudskog veća nastaviti
7 danas sa radom. U ovom delu sudskog nalaza eksperta, profesorke Avramov, koje je
8 Sudsko veće svojom odlukom, prvostepenom, dopustilo. Želeo bih, uz Vaše
9 dopuštenje, samo da dam još jednu napomenu da bi pozicija Odbrane bila pravilno
10 shvaćena. Dakle, nama nije namera, časni Sude, bila da mi ucenjujemo ni Sudsko
11 veće ni Žalbeno veće. Jednostavno smatramo da smo u poziciji da se ovakvom
12 redakcijom tekstova naših eksperata ruši koncepcija odbrane. Mi moramo u našoj
13 odbrani neke stvari promeniti, oceniti što ovo znači, kako ćemo te stvari
14 nadomeštati. To je bio razlog i za naš početni stav. Prihvatili smo Vašu
15 sugestiju, pogotovu s obzirom na činjenicu da je postupak dobijanja odgovora
16 poštovanih kolega tužilaca u toku, da je to jedan urgentan postupak, tako da
17 ćemo danas nastaviti sa radom uz napomenu da su delovi nalaza eksperta
18 profesorke Avramov koji se odnose na posredovanje Evropske zajednice, koji se
19 odnose na priznanje, direktno bili odgovor na navod paragrafa 68 u Optužnici. I
20 uprkos da te činjenice i te teme, tužilac u svojoj optužnici navodi kao osnov za
21 procenu situacije i za zaključivanje o osnovanosti navoda Optužnice, nama nije
22 omogućeno da se tom temom branimo... bavimo, za sada. Zbog toga smo mi i ukazali
23 na probleme koje Odbrana ima. Ne bih Vas više zadržavao, želim samo da Vas
24 informišem da će glavno ispitivanje eksperta profesorke Avramov vršiti
25 kobračilac u timu Odbrane, moj kolega Nikola Perović.

26 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam, gospodine Milovančeviću.

27

28

29

30

1 Izgubili smo puno vremena, nadam se da ćemo uspjeti završiti sa svjedokom u
2 dodijeljenom vremenu. Gospodine Peroviću, izvolite.

3 G. PEROVIĆ: časni Sude, ja pozivam kao svedoka Odbrane, eksperta,
4 profesora doktoru /?doktoricu/ Smilju Avramov.

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Peroviću.

6 [Svjedokinja svjedoči putem videoveze]

7 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Zamolit ćemo svjedoka da pročita
8 svečanu izjavu. Da li je netko tamo? Da li je netko tamo da pomogne svjedokinji?

9 SLUŽBENIK VIJEĆA: [simultani prijevod] Tu sam, časni Sude.

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] A, sada tek vidim lice.

11 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Ja se izvinjavam, ali mi ništa ne
12 čujemo.

13 SVEDOKINJA: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i
14 ništa osim istine.

15 SVJEDOKINJA: SMILJA AVRAMOV

16 [Svjedokinja svjedoči putem videoveze]

17 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala. Izvolite sjesti.

18 Izvolite, gospodine Peroviću.

19 G. PEROVIĆ:

20 P: Dobar dan gospođo Avramović.

21 O: /prijevod engleskog transkripta: "Dobar dan."/

22 P: Da li me čujete dobro?

23 O: Vrlo dobro.

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Hvala. Pre nego što Vam postavim određena pitanja vezana za Vaš
2 ekspertski nalaz, zamolio bih Vas da nam u najbitnijem iznesete svoje biografske
3 podatke. Ja ću Vam u tome pomoći. Vi ste rođeni 1918., je l' tako?

4 O: Da.

5 P: Rođeni ste u...?

6 O: Pakracu, sad je Hrvatska.

7 P: Završili ste višu školu, gimnaziju pretpostavljam?

8 O: Ne, završila sam klasičnu gimnaziju, a potom Pravni fakultet u Beču i
9 u Zagrebu. Moje magistarske studije sam završila u Londonu kod profesora
10 Schwarzenbergera, odbranivši magistarsku tezu: "*The standard of International*
11 *economic law in the Yugoslav practise.*" Moj *Ph.D.* tj., doktorat pravnih nauka,
12 naučni stepen doktora dobila sam u Beogradu pošto sam odbranila doktorsku
13 disertaciju: "*Relationship between Pacta sum servanda and Rebus sic stantibus.*"
14 Objavila sam desetak knjiga, oko 200 naučnih radova.

15 P: Profesor ste Pravnog fakulteta u Beogradu, u penziji, je li tako?

16 O: Jest, tako je.

17 P: Koliko godina ste proveli u tom zvanju na beogradskom univerzitetu?

18 O: Punih 39 godina, a u međuvremenu sam predavala i na brojnim
19 fakultetima u zemlji i u inostranstvu, od Japana do Amerike, Nemačke, Londona
20 itd.

21 P: Da li ste bili član nekih međunarodnih udruženja vezanih za
22 međunarodno pravo?

23 O: Jeste, da. Ja sam bila predsednik Jugoslovenskog udruženja za
24
25
26
27
28
29
30

1 međunarodno pravo, a onda sam 1980. izabrala za predse... izabrata za
2 predsjednika *International Law Association*. Sem toga, bila sam predsjednik
3 *International Confederation for Peace and Disarmament* od 1968. do 1978. Bila sam
4 član još nekih drugih, ali profesionalnih organizacija.

5 P: Domaćih i... pardon, nisam bio uključio mikrofon. Da li imate
6 međunarodnih i domaćih priznanja za svoj rad?

7 O: Imam. Dobila sam najveće priznanje nacionalno, a to je do... me...
8 Dositeja Obradovića, medalju *Dositej Obradović* to... za moj celokupan naučni i
9 pedagoški rad.

10 P: Hvala. Aa... recite mi gospođo Avramov, Vi ste u penziji i sada se
11 bavite...?

12 O: I sada se još uvek bavim međunarodnim pravom, objavila... objavljujem
13 još uvijek vrlo mnogo članaka i knjiga. Objavila sam, od kad sam otišla u
14 penziju pet ili šest, šest knjiga ukupno, ali i te najnovije moje knjige a... su
15 manje-više posvećene aktuelnim problemima.

16 P: Hvala.

17 O: A inače pre toga su bile više filozofsko-pravne...

18 P: Zahvaljujem.

19 O: ... i objavila sam udžbenik, *textbook* za međunarodno pravo koji je
20 doživeo 19 izdanja i danas takođe se primenjuje i upotrebljava na svim
21 univerzitetima u Srbiji, pa i van Srbije.

22 P: Hvala Vam.

23 O: Prevedena mi je na engleski knjiga *Genocide in the light of*
24 *international law... Genocide in Yugoslavia in the light of international law.*

25 P: Zahvaljujem, gospođo Avramov. Čini mi se da je ovo dosta iscrpan
26 prikaz Vašeg delovanja. U svom ekspertskom nalazu konstatovali ste da je
27 Jugoslavija stvorena 1918. godine u okviru versajskog sistema na bazi vojnih i
28 političkih pobeda Kraljevina Srbije, tada jedine suverene države na ovom

29

30

1 prostoru i jedine saveznice sila Antante?

2 O: Da.

3 P: Posle Drugog svetskog rata ta država se transformiše u federalnu
4 zajednicu, je li tako?

5 O: Je... jeste.

6 P: Kako je na osnovu Ustava bila određena pozicija federacije odnosno
7 federalnih jedinica republika socijalističkih tada kao njenih federalnih
8 jedinica? Da li biste nam u najkraćem mogli reći?

9 O: Položaj federalnih jedinica nije s... u Jugoslaviji nije se
10 razlikovao ni u čemu od položaja federalnih jedinica u svim ostalim državama sa
11 federativnim sistemom - što će reći da su imali na lokalnom planu široku
12 autonomiju, ali nikakve ingerencije u sferi međunarodnog prava i međunarodnih
13 odnosa. To, drugim rečima hoću da kažem, da je kao jedini subjekt međunarodnog
14 prava u međunarodnim odnosima se pojavljivala Socijalistička Federativna
15 Jugoslavija koja je jedino imala bitne attribute me... suvereniteta i ona je
16 jedino mogla da bude predstavljena u međunarodnim organizacijama. Jedinstveno
17 diplomatsko konzularno predstavništvo smo imali, samo je federacija imala pravo
18 na zaključenje međunarodnih ugovora i, naravno, na upotrebu vojne sile. Dakle,
19 te bitne odrednice su pripadale federaciji i u tom smislu bi se moglo reći da je
20 federa... sa... Socijalistička Federativna Jugoslavija, bez obzira na društveno
21 ekonomske promene koje su usledile tokom revolucije, ona ustvari zadržala
22 jedinstven status države, tj., kao jedinstvenog subje... jedinstven subjekt

23

24

25

26

27

28

29

30

1 međunarodnog prava. Još jednu bi stvar nazna... napomenula što je možda od
2 izuzetnog značaja, da promene revolucionarne koje su se dogodile u Jugoslaviji,
3 nisu uticale na međunarodno-pravni status Jugoslavije jer je na konferenciji na
4 Jalti, tri velika državnika su zvaničnim putem formalno u... pismenom vidu
5 potvrdili su državno-pravni kontinuitet Jugoslavije - Kraljevine, pa onda
6 Socijalističke Jugoslavije.

7 P: Zahvaljujem Vam. Dakle, Jugoslavija se u međunarodnoj zajednici
8 pojavljivala kao jedini i isključivi subjekt međunarodnog prava. Da li se tako
9 može reći?

10 O: Aps... Tako je, to je tačno.

11 P: Hvala. U Ustavu SFRJ, u njegovom uvodnom delu deklarativnog
12 karaktera, pominje se pravo na samoopredeljenje članica federacije. S tim u vezi
13 moje pitanje glasi: da li pravo na samoopredeljenje uključuje u sebi i pravo na
14 odcepljenje, odnosno da li su to dva sinonimna pojma?

15 O: Većina teoretičara i, naročito u Ujedinjenim nacijama, nekoliko puta
16 je istaknuto da problem samoopredeljenja pojmovno treba razdvojiti od pojma
17 secesije ili otcepljenja jedne države. Dakle, da su to dve pravne, dve različite
18 kategorije.

19 Samoopredeljenje jeste pravna kategorija, secesija je politička
20 kategorija. I u većini, u doktrini međunarodnog prava, ona nije nikad bila
21 priznata kao zakonit odnos, osnov za stvaranje nove države. Jeste razrađena i
22 bila priznata u sovjetskoj doktrini i to je bila posledica učenja Lenjinovog, o
23 pravu na samoopredeljenje koje pod... u... podrazumeva i s... pravo na
24 odcepljenje, ali to je imalo isključivo ideološki karakter jer je Lenjin pod tim

25

26

27

28

29

30

1 pojmom video put i način za razbijanje, kako se to tad nazivalo
2 "imperijalističkih država". Međutim, evropska i vanevropska doktrina čvrsto su
3 stajale na principu da secesija nema pravnog osnova i nije pravilo međunarodnog
4 prava. Uostalom, i do dana današnjeg ne postoji u međunarodnom pravu ni jedan
5 jedini propis koji bi odobravao secesiju kao pravni osnov za nastanak novih
6 država. I ne samo to, nego u judikaturi Međunarodnog suda pravde je upravo
7 potvrđeno ono što sam maločas Vam rekla i to ne samo u judikaturi sada nego i u
8 periodu između dva svetska rata, za vreme Društva naroda.

9 P: Hvala. Dakle, neću pogrešiti ako kažem da načelo samoopredeljenja
10 ne... ne uključuje automatski i pravo na odcepljenje?

11 O: Ne.

12 P: Zamolio bih Vas samo, gospođo profesor, da malo laganije govorite da
13 bi prevodioci stigli da Vas interpretiraju.

14 O: Hvala.

15 P: Hvala Vam. Dakle, rekli smo da načelo samoopredeljenja automatski ne
16 uključuje i pravo na secesiju, na odcepljenje.

17 O: Tako je.

18 P: Govorili ste u svom nalazu da su akti secesije Slovenije i Hrvatske
19 protivustavni i nasilni. Zbog čega ste zauzeli takav stav?

20 O: Pre svega, secesija se spominje u Ustavu iz 1974. godine u preambuli
21 i ona ima deklarativni karakter, ali se zatim u operativnom delu Ustava, u članu
22 5 izričito konstatuje da promene granica mogu uslediti samo saglasnošću svih

23

24

25

26

27

28

29

30

1 federalnih jedinica i dveju autonomnih pokrajina. Dakle, secesija je višestrani
2 akt, da bi bila prihvaćena, ona je višestrani akt, a ne jednostrani. Kao
3 jednostrani akt ona je suprotna Ustavu i suprotna je naravno u suprotnosti je sa
4 poveljom Ujedinjenih nacija, jer kao što vrlo dobro znate, Ujedinjene nacije
5 nisu priznale secesiju Kipra ni do dana današnjeg, samo je Turska priznala, nisu
6 p... - a znate vrlo dobro kako se odvijao proces odcepljenja Katange od Konga
7 kada su Ujedinjene nacije kategorički stale na stanovište da secesija nikad ne
8 može biti priznata od strane Ujedinjenih nacija. To su reči tadanjeg generalnog
9 sekretara U Thanta, a one su potvrđene i u nekoliko rezolucija koje sam Vam ja
10 navela u mom eks...

11 P: Zato ih i ne apostrofiram sada, ali bih Vas zamolio da nam odgovorite
12 na jedno pitanje. Kao dugogodišnjem ekspertu za međunarodno pravo, profesoru
13 međunarodnog prava, da li Vam je poznat slučaj, primer međunarodno priznate
14 secesije?

15 O: Ne. Znate, to je bila praksa Hitlera. On je, kao što znate, pod
16 pritiskom međunarodne zajednice, Sudeti su se odcepili od... odnosno pripojeni
17 Nemačkoj. Posle rata je to poništeno. Prema tome, jednostrano priznanje secesije
18 od strane a... međunarodne zajednice nije u praksi sem što se to dogodilo na tlu
19 nekadašnje Jugoslavije i od tuda je... će to svakako ući i već je danas predmet
20 dubokih i... istraživanja i, naravno, kritike.

21 P: Gospođo Avramov, kako objašnjavate upravo to da su u ovom slučaju
22 načinjeni presedani? Mislim na Sloveniju i Hrvatsku. Zbog čega je međunarodna
23 zajednica odstupila od svojih elementarnih načela?

24 O: Samo, dozvolićete da Vam odg... nisam Vam odgovorila zašto sam
25 napisala da je nasilno. Zato što pripreme za secesiju tekle su nekoliko godina

26
27
28
29
30

1 pre nego što je došlo do secesije i to po dvostrukom koloseku, na unutrašnjem i
2 na međunarodnom planu. Veoma mnogo je u tom pravcu učinila hrvatska emigracija
3 koja je izvanredno bila organizovana i koja se 1990. godine masovno vraća u
4 zemlju. Kad kažem "hrvatska emigracija" imam u vidu emigraciju iz doba Drugog
5 svetskog rata jer kao što znate, stvorena je Nezavisna država Hrvatska pod
6 pokroviteljstvom nemačkog Rajha, dakle, jedna nacistička tvorevina je to bila.
7 E, tu je došlo do... povratkom u zemlju i formiranjem HDZ-a, Hrvatske
8 Demokratske Zajednice, kada je uveden pluralistički sistem u... na 1. kongresu
9 HDZ-a o... istaknuto je da je cilj Hrvatske ustvari, vraćanje na njene
10 istorijske pozicije, a tu je Franjo Tuđman pod istorijskim pozicijama Hrvatske
11 pomenuo nje... granice do Zemuna odnosno, status Hrvatske kakva /?kakav/ je
12 imala pod nacističkom okupacijom.

13 P: Hvala.

14 O: A sem toga, pre nego što je došlo do secesije, došlo je do
15 naoružavanja i formiranja paravojnih snaga u samoj Hrvatskoj o čemu imate masu
16 dokumenata i došlo je do izolovanih napada na srpski živalj. Hoću da kažem da je
17 uvod u secesiju i još da je secesija sprovedena paralelno sa terorističkim
18 aktima...

19 P: Samo trenutak -

20 O: ... nizom terorističkih akata.

21 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Mislim da je vještakinja ušla u
22 područje koje izlazi iz... /govornici govore istovremeno/

23 G. PEROVIĆ: /nečujno/

24 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Da li me čujete, da li me
25 čujete? Ja bih željela postaviti nekoliko pitanja. Izvinjavam se što Vas
26 prekidam gospodine Peroviću, ali da se pozabavimo ovom temom dok je još svjež.

27 G. PEROVIĆ: Časni sudijo, ja nemam prevod, a ne znam da li je svedok čuo

28

29

30

1 ovo što ste Vi sada rekli.

2 SVJEDOKINJA: Jeste, čula sam.

3 P: Možete li da odgovorite?

4 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Gospođo, Vi mene čujete?

5 SVJEDOKINJA: Jeste, čujem Vas.

6 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Željela bih Vam postaviti

7 nekoliko pitanja. Oprostite što ovako interveniram u ovoj fazi. Vi ste spomenuli

8 član 5 Ustava, je li tako?

9 SVJEDOKINJA: Da.

10 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] I činjenicu da je tamo navedeno

11 da se izmjene granica mogu dogoditi samo uz slaganje svih saveznih jedinica.

12 Ispravite me ako sam u krivu, ali zar ne postoji...

13 SVJEDOKINJA: Da. Tako je, upravu ste.

14 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] ... razlika između promjene

15 granica i secesija, jer zar ne bi promjena granica značila, na primjer, recimo

16 da Bosna i Hercegovina pokuša promijeniti granicu na taj način da zauzme dio

17 teritorije susjednih država ili da recimo sama Jugoslavija pokuša, da tako

18 kažemo, izaći izvan svojeg teritorija i uzeti dio teritorija neke susjedne

19 zemlje ili države? Meni se čini da je to jedno pitanje koje je odvojeno od

20 pitanja secesije. Molim vas, objasnite mi da li se slažete s tom mojom

21 tvrdnjom...

22 SVJEDOKINJA: Ne...

23 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] ... ili se ne slažete i zašto.

24 SVJEDOKINJA: ... ne, ne slažem se uopšte. Prvo bih Vam saopštila da

25 vojna sila jugoslo... Jugoslavije nije nikad izašla van svojih državnih granica

26 i da su državne granice utvrđene višestranim međunarodnim ugovorima odmah posle

27 Prvog svetskog rata, a potvrđene posle Drugog svetskog rata. Kao garanti tih

28 međunarodno priznatih granica pojavljuju se pobjedničke sile u Prvom i Drugom

29 svetskom ratu kojima je pripadala i Jugoslavija odnosno Kraljevina Srbija u

30

1 Prvom svetskom ratu. To je jedna strana problema. Sa druge strane, secesija je
2 upravo imala za cilj promenu granica što je Ante, što je Tuđman, predsednik
3 Hrvatske i gospodin Kučan, predsednik Slovenije, izričito rekli i što su u aktu
4 o secesiji upravo to konstatovali.

5 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Mislim da niste došli do srži
6 mojeg pitanja. Mislim da bi bilo dobro da počnete ili definirate secesiju i
7 proces secesije, a zatim uspoređivanjem ili dodavanjem elemenata da mi objasnite
8 što bi značilo onda promjena granica, kakva bi njena definicija bila, tog
9 termina.

10 SVJEDOKINJA: Secesija je sa stanovišta međunarodnog prava jednostran
11 akt...

12 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Gospođo -

13 SVJEDOKINJA: ... kojim jedna zemlja nasilnim putem pokušava da se
14 izdvoji iz sastava suverene države i da formira drugu državu, samostalnu državu.
15 Dakle, radi se o jednostranom aktu suprotnom međunarodnom pravu s obzirom na
16 Povelju koja garantuje teritorijalni integritet svih njenih članica, a posebno,
17 podsetila bih Vas gospođo, da Jugoslavija spada u red država osnivača
18 Ujedinjenih nacija i potpisnika Atlanske povelje od 1. januara 1942. godine, a
19 da je na konferenciji u San Franciscu 1945. godine rečeno da originalni članovi
20 Ujedinjenih nacija koji su bili i članovi ratne komisije Ujedinjenih nacija
21 imaju poseban status i da organizacija ima posebne moralne obaveze prema tim
22 državama. Što se tiče granica, granice su višestrani pravni akt. One ne mogu
23 biti jednostrano utvrđene. One mogu biti samo u saglasnosti sa susednim državama
24 i uz međunarodno... međunarodnu kontrolu. Ja bih Vas podsetila, gospođo, da
25 ugovori kojima su utvrđene granice Jugoslavije su višestrani ugovori i da nikad

26

27

28

29

30

1 nisu bili o... otkazani ni od jedne države; Francuske, Velike Britanije,
2 Sjedinjenih Država, koje su garanti bili i da nikad nisu bili dovedeni u
3 pitanje, oni se uopšte ne pominju.

4 Dakle, utvrđenje granica ima dve faze u... u svom, ovaj... ima fazu
5 e...na...u... utvrđivanje... e... putem pravnog akta i zatim delimitaciju od
6 strane međunarodnih faktora na licu mesta utvrđivanjem tačno linije koja deli
7 dve države. Dakle, jednostran i dvostran pravni akt.

8 G. PEROVIĆ: Mogu li da nastavim?

9 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Da, ali izgleda da ona kaže da
10 se... na početku je naime izgledalo kao da svjedokinja kaže da se ne može
11 izvršiti unilaterarna secesija jer u članu 5 kaže da do promjena granica može
12 doći samo uz suglasnost svih saveznih jedinica...

13 SVJEDOKINJA: Tako je. Prema tome...

14 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] ... prema tome to je onda
15 multilateralno, a ne unilaterano.

16 SVJEDOKINJA: ... prema tome Slovenija i Hrvatska su učinili jedan
17 protupravni akt suprotan Ustavu i suprotan Povelji Ujedinjenih nacija. A ako
18 bismo išli, ako dozvolite da... ako dozvolite da dodam, ako bismo to postavili u
19 kontekst -

20 G. PEROVIĆ: Samo trenutak, gospođo Avramov.

21 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Imam jedan problem. Izgleda da
22 svjedokinja ne kaže da postoji razlika između secesije i promjena granice na
23 osnovu tog principa. Ja ne znam da li mi možete biti od pomoći u vezi s time?

24 G. WHITING: [simultani prijevod] Časni Sude, ne znam da li će Vam možda
25
26
27
28
29
30

1 to biti od pomoći, ali Ustav je u spisu kao dokazni predmet. To je dokazni
2 predmet 480, ukoliko želite pogledati član 5 i točnu formulaciju, to će Vam
3 možda biti od pomoći.

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ne, neće nam biti to od pomoći.
5 Problem je ova svjedokinja i njezina interpretacija ovih pitanja. Gospodine
6 Peroviću, gledajte, sutkinja Nosworthy kaže da izgleda da postoji kontradikcija
7 između onoga što svjedokinja kaže da je sadržaj člana 5 Ustava i njezine
8 definicije secesije. Jer prema Ustavu secesija se mora obaviti uz suglasnost
9 svih federalnih jedinica, a secesija je po svojoj definiciji jednostrani
10 unilateralni čin i u tome je proturječnost. Ne znam da li sam dobro artikulirao
11 to što ste Vi htjeli reći.

12 SUTKINJA NOSWORTHY: /prijevod engleskog transkripta: "Da."/

13 SVJEDOKINJA: Dozvol'te, dozvol'te da dopunim ako biste -

14 G. PEROVIĆ: Samo trenutak, gospođo Avramov, samo momenat.

15 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Dalje, promjene granica nemaju
16 nikakve veze sa secesijom.

17 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Prvo, granice mogu biti unutrašnje i
18 vanjske, a secesija se uvijek, po svojoj definiciji, definira kao otcjepljenje
19 od matice zemlje.

20 G. PEROVIĆ: Ja mislim da će svedok vrlo lako da nam objasni ovo u
21 pogledu čega je nastao mali nesporazum.

22 P: Da li ste čuli, gospođo Avramov, ovo oko čega se -

23 O: Čula sam ali bi -

24 P: Hoćete li -

25 O: Čula sam i želela bih da Vam...

26 P: Izvolite.

27 O: ... da Vam napomenem da je federacija proizvod revolucije, koja se...

28

29

30

1 socijalističke, komunističke revolucije i da je Ustav i ustavni sistem građen po
2 modelu sovjetskog Ustava. To je jedno. Da je secesija, kao što sam rekla, bila
3 /nečujno/ koncepcije Staljinističkog sistema i to je bio uvod u unošenje
4 secesije u Ustav SFRJ. Prema tome - nikake kontradikcije. Ja tvrdim da je
5 secesija sa stanovišta međunarodnog prava nedozvoljena, a uno... ali kao ustavna
6 kategorija ona je bila so... e... imala temelje u ideologiji, a dozvolićete da
7 ideološki identitet i međunarodno-pravni identitet nisu identične stvari i da
8 e... i e... Evropa u posthladnoratovskom periodu je kao bazični princip svoje
9 politike postavila *status quo ante*, tj. vraćanje država gde je izvršena
10 socijalistička revolucija na stanje pre socijalističke revolucije. Svud je to
11 važno sem u slučaju Jugoslavije. Tu je došlo do jedne konfuzije koju je
12 izazvala međunarodna zajednica ili Evropska unija, bolje rečeno.

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Nastavite.

14 G. PEROVIĆ:

15 P: Gospođo Avramov, označili ste ovaj trenutak secesije Hrvatske i
16 Slovenije kao presudni u prerastanju jugoslovenske krize u građanski rat. Zbog
17 čega tako smatrate?

18 O: Sasvim prirodno, jer je tada zloupotrebljena pre svega,
19 zloupotrebljena je tzv. ona opštenarodna odbrana, federalne jedinice su
20 prokla... proglasile paravojne jedinice kao svoju regularnu armiju i to je
21 izazvalo, izazvalo jednu veliku pometnju i to je ustvari prouzrokovalo, a
22 naročito što je došlo do k... do...do...do niza incidenata odnosno do niza

23

24

25

26

27

28

29

30

1 konfrontacije /?konfrontacija/. Da su secesionističke snage u Hrvatskoj u svim
2 delovima gde su živeli Srbi pokušali da nasilno preuzmu vlast, na primer na
3 Plitvicama, u Pakracu i u nizu drugih mera što je dovelo do oružanih sukoba i ti
4 oružani sukobi su po geometrijskoj progresiji se proširivali ubacivanjem
5 dobrovoljaca, odnosno plaćenika, pa i dobrovoljaca, u redu, i dobrovoljaca i
6 plaćenika. To je s jedne strane.

7 Ali moram da dodam i taj međunarodni faktor. Još se mogao rat sprečiti u
8 to vreme. Međutim, pre nego što se razbuktao la... rat u Jugoslaviji, jula
9 meseca 1991. Evropska zajednica je zahtevala da se Jugoslovenska narodna armija,
10 jedina legitimna vojna sila u zemlji koja je bila sasta... multinacionalna u
11 kojoj su bili generali i voj... i ovi... i oficiri e... da se povuče u kasarne,
12 što je paravojnim snagama dalo slobodu da krenu još žešće u sukobe. I to je
13 drugi uzrok bio razbuktavanja građanskog rata.

14 P: Hvala Vam na ovom objašnjenju. Samo trenutak. Vezano za ovo o čemu
15 ste govorili hteo bih da Vas pitam, kao pravnog teoretičara i eksperta za
16 međunarodno pravo, kakvo je Vaše iskustvo? U kom trenutku etnički i nacionalni
17 sukobi dobijaju svoj najsureviji i najdrastičniji vid? Da li biste mogli to da
18 nam kažete?

19 O: Ja... moja... moje skromno znanje uvek se oslanja na velike svetske
20 autoritete, pa bi to i ovoga puta učinila pozivajući se na velikog značajnog
21 eksperta u toj oblasti, Horowitza, američkog teoretičara i analitičara tekućih
22 događaja, jer je napisao vrlo mnogo i o stanju u Jugoslaviji - rekao je:

23 "Prerastanje... kritičan momenat u secesiji i prerastanje u rat je onda kada
24 jedna ili druga strana dobije međunarodnu potporu." A upravo je tu kritičan

25

26

27

28

29

30

1 trenutak jer paralelno sa proglašenjem secesije, Nemačka je već juna meseca
2 tražila priznanje Hrvatske i Slovenije. Vatikan je takođe sa svoje strane
3 insistirao na priznanju. Podsetila bih Vas, gospodine, da je na zasedanju
4 Evropske zajednice, tada je bila zajednica još, ne unija, jedanaest zemalja
5 članica Evropske zajednice odlučno bili protiv priznanja secesije, samo jedna
6 zemlja je bila za, to je je bila Nemačka.

7 P: Hvala Vam. I na kraju, imam još jedno pitanje za Vas kao eksperta
8 međunarodnog prava: da li Vam je poznato da li je razdruživanje međunarodno-
9 pravni pojam?

10 O: Ne, to uopšte nije terminologija međunarodna, to jedno
11 "razdruživanje". To je jedan sociološki pojam koji u pravnoj terminologiji ga
12 nema. On može biti unet kao objašnjenje neko, ali ne kao neki pojam koji je
13 sankcionisan u pravu, njega nema.

14 P: Dakle, sa stanovišta prava, konkretno međunarodnog prava, taj pojam
15 ne znači baš ništa?

16 O: On je upotrebljen, da Vam kažem, on je upotrebljen od strane Tuđmana
17 i Kučana, ustvari kao jedan eufemizam, kao eufemizam jedan, jer želela bih isto
18 tako da Vas podsetim na jedan značajan momenat. Dok su trajali još poslednja
19 faza pregovora između federalnih jedinica gde su bili pozvati svi predstavnici,
20 odnosno predsednici federalnih jedinica na taj sastanak, to je bilo aprila -
21 maja 1991. godine, naznačila sam tačno datum kad je to bilo, da je Tuđman bio
22 kategoričan: "Nikakva... nikakav kompromis ne dolazi u obzir, dolazi u obzir
23 samo konstituisanje Hrvatske kao nezavisne države bilo milom ili silom." To su
24 njegove reči, ne moje.

25 P: Hvala Vam gospođo Avramov. U meri u kojoj mi je dozvoljeno, ja sam
26
27
28
29
30

1 sa... obavio glavno ispitivanje u ovom slučaju. Hvala Vam, časni Sude.

2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Peroviću. Sada je
3 upravo i vrijeme za pauzu. Nastavit ćemo sa radom u 16.00h. Sjednica je
4 završena.

5 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prijevod] Molim ustanite.
6 ... Početak pauze u 15.30h
7 ... Sjednica nastavljena u 16.01h

8 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prijevod] Ustanite, molim!
9 Izvolite sjesti.

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Izvolite, gospodine Whiting.

11 G. WHITING: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude. Prvo bih želio
12 obavijestiti Pretresno vijeće da smo dostavili naš odgovor i to ne samo što smo
13 dostavili nego smo e-mailom dostavili Vašem referentu za predmet. To smo
14 dostavili i Obrani.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Whiting.

16 G. WHITING: [simultani prijevod] Nisam siguran da li je izvještaj
17 vještaka dobio broj dokaznog predmeta.

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Mislim da nije, osim ako gospodin
19 Perović ima namjeru da se to ne uvrsti u spis.

20 G. PEROVIĆ: Zahvaljujem na opomeni. Predlažem da se nalaz eksperta uvede
21 kao dokaz u spis i da mu se dodeli broj. Hvala, časni Sude.

22 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vama gospodine Peroviću. Nalaz
23 vještaka se uvrštava u spis. Molim da mu se dodijeli broj dokaznog predmeta.

24 TAJNICA: [simultani prijevod] Časni Sude, to će biti dokazni predmet
25 119.

26 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala. Izvolite, gospodine Whiting.

27 G. WHITING: [simultani prijevod] Hvala.

28 Unakrsno ispituje g. Whiting:
29
30

1 P: Dobar dan gospođo. Ja se zovem Alex Whiting. Ja sam jedan od tužilaca
2 u ovom predmetu. Da li me vidite i da li me razumijete?

3 O: Yes, I do. Da razumem Vas.

4 P: Hvala. Imamo ovdje dodatnu poteškoću ove videoveze, dakle, ako u
5 nekom trenutku me ne budete čuli ili ne budete mogli razgovijetno čuti što
6 govorim, molim Vas, dajte mi do znanja. Vi sada ovdje pred Međunarodnim sudom
7 svjedočite kao vještak za pravna pitanja, je li tako?

8 O: Ja.

9 P: Kao profesor prava i kao vještak za pravna pitanja koji daje iskaz u
10 ovom predmetu, da li smatrate da je za Vas važno da ste pažljivo i precizno
11 iznijeli i u svom izvještaju napisali, izvještaju koji je sada ušao u spis ono
12 što tamo imate namjeru reći?

13 O: Ja sam pisala po mom najdubljem uverenju, po... vodeći računa o mojoj
14 profesionalnoj etici do koje sam uvek veoma mnogo držala. To je rezultat, ono
15 što sam napisala, to je moje duboko uverenje. ali i rezultat studija ti... ovih
16 pitanja o kojima je reč. Ja sam iz te oblasti i objavila dosta materijala,
17 naravno.

18 P: Gospođo, razumijem što Vi kažete. Pretpostavljam da Vaša radna etika
19 naravno uključuje i to da ste pažljivi i precizni kada sastavljate nalaze ili
20 bilo koju drugu vrstu pravnog dokumenta.

21 O: Svakako.

22 P: U redu. Prije nego što Vam počnem postavljati pitanja o samom nalazu,
23 želio bih Vam postaviti nekoliko pitanja o Vašim stavovima o Međunarodnom sudu,
24 a konkretno o legalnosti toga suda. U junu 1996. godine, Vi ste bili jedan od
25 jedan od 24 potpisnika deklaracije kojom se tražilo da Haški tribunal povuče

26

27

28

29

30

1 optužbe koje su pokrenute protiv Radovana Karadžića, da li je to tačno?

2 O: D... da, mislim da je tačno. Ali bih Vas, ako dozvolite, još nešto -

3 P: Gospođo, gospođo, zamolit ću... Mi ćemo tu deklaraciju pogledati,
4 imamo je ovdje. Zamolit ću da se ona stavi na ekran. Predstavnik Tajništva koji
5 je s Vama će Vam dati primjerak na papiru. Riječ je o dokumentu koji nosi broj
6 0115-0593. /nedostaje simultani prijevod/

7 O: Možda Vam nisu, gospodine... Ako dozvolite, je l' mogu da Vam kažem?

8 P: Gospođo, dozvolite da samo postavim pitanje, onda ćete imati priliku.
9 Zamolit ću da sada u elektronskom sistemu pogledamo stranicu koja nosi broj
10 0115-0600. Na trenutak sam izgubio svjedokinju ali sada je ponovo vidim.
11 Gospođo, dok tražimo odgovarajuću stranu...

12 O: 06... a, je... da, da.

13 P: ... Vi pogledajte na stranu koja Vama treba, dok mi pokušavamo
14 pronaći stranu na engleskom, recite da li je to ta deklaracija koju ste Vi
15 potpisali u junu 1996. godine?

16 O: Da. Jeste, jeste.

17 P: Da li i dalje ustrajete u stavovima koji su izneseni u toj
18 deklaraciji?

19 O: Ja mislim da u celosti ostajem... vrlo slabo, ima nekih problema u...
20 ima problema nekih u -

21 P: Da li me sada čujete, da li me sada čujete?

22 O: Da, sad je bolje. Sad... sad je bolje.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Ako me ne budete čuli /nedostaje simultani prijevod/...

2 O: Ma, n... ima prekida.

3 P: Da li smo na pravom -

4 O: St... pola reče... por... po... pola rečenice čujem, pola ne čujem.

5 P: Ja ću sada govoriti da vidim da li me sada čujete. U redu. Dakle,

6 pokušat ćemo sada nastaviti, a Vi mi dajte do znanja ako me ne budete čuli.

7 Molim Pretresno vijeće da mi kaže da li ste našli pravu stranicu u verziji na

8 engleskom.

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da.

10 G. WHITING: [simultani prijevod] Ja to sad nemam na ekranu, ali nema

11 problema, ja imam to na papiru. Radi se o strani 0115-0600. To mi nije na ekranu

12 gdje bi trebalo biti u verziji na engleskom, vidim da svi drugi imaju.

13 SUTKINJA NOSWORTHY: /nedostaje simultani prijevod/

14 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] To je na stranici 8.

15 G. WHITING: [simultani prijevod] Tako je. I sada vidim i ja na ekranu.

16 Hvala vam.

17 P: Zamolio bih da sada pogledamo paragraf 2 gdje stoji: "Pokušaj da se

18 Radovan Karadžić isključi iz političkog života Republike Srpske za vrijeme

19 stabilizacije." A pretpostavljam da se tu misli o pokušajima koji se temelje na

20 optužbama Međunarodnog suda. "/nedostaje simultani prijevod/ pravila iz

21 Daytonskog sporazuma i Pariskog mirovnog sporazuma, predstavlja direktan napad

22 na demokratske procese." Gospođo, da li ste to tada smatrali i da li to još

23 uvijek smatrate?

24 O: Da, gospodine, jer ne treba zaboraviti da je gospodin Karadžić

25 učestvovao u čitavom procesu od prvog dana. A da Vam... dozvolite da Vam kažem

26

27

28

29

30

1 da sam i ja bila član pregovaračkog tima na strani Srbije od 1991. do 1993....

2 P: Molim Vas, molim Vas...

3 O: ... i da sam pratila čitavo -

4 P: ... molim Vas, zaustavite se. Odgovorili ste na moje pitanje. Moje
5 pitanje je bilo da li još uvijek stojite pri tome, Vi ste odgovorili. Sada nije
6 potrebno da to dalje obrazložite. Pogledajmo sada paragraf 3: "Pokretanje
7 optužbi protiv doktora Radovana Karadžića, predsjednika Republike Srpske zbog
8 navodnih ratnih zločina nije utemeljen na činjenicama." Kao profesor prava i
9 akademik i pravnik, da li smatrate da je to odgovorna stvar za reći, a da prije
10 toga niste omogućili da se prođe kroz pravi proces? Prije nego što počnu
11 suđenja, prije nego što se iznesu činjenice na vidjelo? Da li je odgovorna stvar
12 prije nego što se bilo šta od toga dogodilo ustvrditi da se optužbe ne temelje
13 na činjenicama?

14 O: Ja sam, gospodine, bila član pregovaračkog tima od prvog dana 1991.
15 do kraja 1993. godine. U međuvremenu, tokom čitavog vremena ja sam prikupljala
16 ogromnu dokumentaciju i pratila sam rad i bila sam u toku događanja na
17 teritoriji Republike Srpske i na teritoriji Republike Srpske Krajine. Na osnovu
18 svih mojih saznanja tada, dolazeći na teren direktno u kontakt sa... došla sam
19 do tih zaključaka. Ja bih Vam još jednu stvar rekla, ja sam objavila jednu
20 knjigu o razaranju Jugoslavije u kome sam iznela i potkrepila otprilike ovo što
21 Vi ovde sada mene pitate.

22 P: Gospođo, ali Vi jednostavno ne možete znati sve činjenice koje bi
23 mogle biti relevantne za optužbe protiv gospodina Karadžića, dakle, ustvrditi da
24 te optužbe nisu utemeljene na činjenicama, da li smatrate da je to odgovorno?

25

26

27

28

29

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Izvolite, gospodine Perović.

2 SVJEDOKINJA: Ja samo ne znam kakve veze to ima sa ovim konkretnim
3 suđenjem.

4 G. PEROVIĆ: Samo trenutak, samo trenutak gospođo Avramov, stavio sam
5 prigovor. Moj se prigovor tiče relevantnosti ovih pitanja upućenih ekspertu.
6 Zaista ne znam kakve veze ima njen stav u pogledu eventualne krivice Radovana
7 Karadžića sa predmetom ovog suđenja.

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Izvolite, gospodine Whiting.

9 G. WHITING: [simultani prijevod] Časni Sude, svjedokinja je pozvana kao
10 vještak za pravna pitanja koja iznosi svoje pravne stavove. Mislim da je sasvim
11 u redu da Tužilaštvo ispita temelj njenih drugih mišljenja koja se tiču pravnih
12 pitanja i da osporava vjerodostojnost svjedoka na taj način, a to je upravo ono
13 što ja radim.

14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Peroviću.

15 G. PEROVIĆ: Od svega ovoga što je moj uvaženi kolega rekao tačno je samo
16 to da on ovim pitanjima pokušava da dovede u pitanje kredibilitet ovog svedoka.
17 Prema tome ja... /govornici govore istovremeno/

18 SVJEDOKINJA: Ako biste, i -

19 G. PEROVIĆ: ... relevantnosti.

20 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ukoliko Vi prihvaćate da se osporava
21 time vjerodostojnost svjedoka, onda moram odbaciti Vaš prigovor jer je to upravo
22 dio opsega dužnosti suprotne strane da to uradi.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. WHITING: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

2 P: Gospođo, molim Vas odgovorite na moje prethodno pitanje. Dakle, da li
3 je Vama kao profesoru prava, akademiku i pravniku, da li Vi smatrate da je
4 odgovorno reći prije početka nekog suđenja, prije nego što je došlo do
5 ispitivanja samih optužbi, prije nego što su uopće iznesene činjenice, ustvrditi
6 da su optužbe koje je iznio Međunarodni sud, da je to nešto što nije zasnovano
7 na činjenicama? Da li je, po Vašem mišljenju, to nešto što se može nazvati
8 odgovornim stavom?

9 O: Kao naučni radnik gospodine, ja sam godinama pratila i studirala ono
10 što ste Vi otvaranjem postupka tek počeli i ja sam na osnovu mojih go...
11 dugogodišnjih, trogodišnjih praćenja, istraživanja dokumentacije i svega onoga
12 što se na terenu zbivalo, došla do određenih zaključaka. Prema tome, ono što sam
13 ja rekla nije u kontradikciji sa ovim jer ste Vi tek na početku procesa. Ne znam
14 da li znate da sam bila član pregovaračkog tima, najužeg pregovaračkog tima od
15 1991.? I još jedno bih Vam rekla, ako Vas to uopšte interesuje, da sam
16 prisustvovala pripremnoj konferenciji za formiranje Tribunala.

17 P: Gospođo, dozvolite da Vas opet prekinem. U vrijeme dok ste bili u tom
18 pregovaračkom timu Vi ste bili jedan od predstavnika Srbije. Vi ste bili u
19 dijelu tima u ime Srbije, je li tako?

20 O: Da, da.

21 P: U paragrafu 9 ovog dokumenta Vi kažete: "Imajući na umu nelegalnost
22 Haškog tribunala." Recite mi da li ustrajete i u tom Vašem stavu, naime, da je
23 Haški Tribunal nelegalan?

24 O: Ja gospodine sam napisala jednu studiju koju sam takođe branila i na
25 *Annual Conference of International Law Association* u Washingtonu, smatrajući i

26

27

28

29

30

1 danas smatram, da Savet bezbednosti nije nadležan da formira međunarodna tela
2 kao što je Međunarodni tribunal. To može u... biti učinjeno samo na bazi
3 međunarodnog ugovora kao što je bilo u slučaju haš... nirnberškog suda, a ne na
4 bazi rezolucije Saveta bezbednosti. Savet bezbednosti ima pravo da formira svoja
5 pomoćna politička tela i to je granica do koje Savet bezbednosti može da ide. I
6 ja sam to, gospodine, i u velikoj studiji jednoj objavila i na srpskom i na
7 engleskom jeziku. To nije ništa novo.

8 P: Gospođo, da li ste upoznati sa eventualnim odlukama ovog Međunarodnog
9 suda koje se bave upravo tim pitanjima o kojima ste govorili naime, legalnošću
10 ili nelegalnošću formiranja ili stvaranja Međunarodnog suda?

11 O: Ne bih mogla Vam odgovoriti sada *en general* da l' sam upoznata.
12 Pratila jesam, a da l' sam sa... upoznata sa svim, to nisam sigurna.

13 P: Da li je tačno da niste upoznati sa odlukom Žalbenog vijeća u
14 predmetu *Tadić* od 2. oktobra 1995. godine, dakle prije nego što ste Vi ovo
15 napisali, kojim se razmatrala upravo ovo pitanje o legalnosti osnivanja
16 Međunarodnog suda. Da li je tačno /govornici govore istovremeno/ sa tom odlukom?

17 O: Dozvolićete, dozvolićete gospodine da na osnovu slobodnog pravničkog
18 uverenja, kao naučni radnik imam pravo da zauzmem svoj stav, koji ne mora uvek
19 da se poklapa sa Vašim stavom.

20 P: Gospođo, ali niste odgovorili na moje pitanje. Jeste li upoznati sa
21 odlukom Žalbenog vijeća u predmetu *Tadić*? Da li -

22 O: Davno je... davno je bilo i pošto se ne mogu detalja tog predmeta sad

23
24
25
26
27
28
29
30

1 setiti, ne bih želela da o tom ga... govorim.

2 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Molim da razjasnite kada je vještak
3 napisao tu studiju i kada je ona objavljena?

4 G. WHITING: [simultani prijevod]

5 P: Gospođo, da li ste čuli pitanje sudije Hoepfela? Dakle, da li biste
6 nam mogli reći kada ste tu studiju napisali i kada je objavljena?

7 O: Jest, jesam. O... napisala sam studiju odmah po povratku iz New
8 Yorka, to je bilo 1995. godine. Ona je najpre objavljena u... na srpskom jeziku
9 u publikaciji pravnog fakulteta u Beogradu, gde sam iscrpno analizirala čitav
10 slučaj. On je... to je prevedeno na engleski, ja mogu i da Vam dostavim ako Vas
11 interesuje. Pošto sam to dostavila i kao što sam Vam rekla, Američkom udruženju
12 za međunarodno pravo, čiji sam član bila.

13 P: Gospođo, kada je to prvi puta objavljeno? Rekli ste da ste to
14 napisali 1995. /govornici govore istovremeno/

15 O: 1995. tad je i objavljeno prvi put.

16 P: Da li se možda sjećate kada tačno 1995.?

17 O: Mislim sredinom 1995. da je bilo. Ne mogu tačno da Vam kažem datum.
18 Znae, ne volim...

19 SUDAC HOEPFEL: /govornici govore istovremeno/ ...da je to napisano prije
20 nego što je donesena odluka u predmetu *Tadić*.

21 SVJEDOKINJA: ...ali odmah da Vam kažem, ja sam vrlo mnogo članaka posle
22 toga objavila.

23 G. WHITING: [simultani prijevod] Časni Sude, ja sam nastavio s mojim
24 pitanjima temeljeći to na činjenici da je svjedokinja izjavila da i dalje stoji
25 uz svoje stavove.

26 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Profesorice, mogu li Vas pitati da
27
28
29
30

1 li ste o tom pitanju o legitimnosti Međunarodnog suda pisali i kasnije, a ako
2 jeste da li je to i dalje bilo na temelju Vaših uvjerenja ili ste uključili i
3 raspravu o odluci u predmetu *Tadić*?

4 SVJEDOKINJA: Tako je. Na mojih... na mo... na osnovu mojih uverenja. Da.

5 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Hvala Vam. Gospodine Whiting,
6 izvolite nastavite.

7 G. WHITING: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

8 P: Gospođo, pretpostavljam da je moje posljednje pitanje u vezi s ovom
9 temom, jeste li uopće pročitali tu odluku iz predmeta *Tadić*?

10 O: Davno sam pročitala, onda kad je doneta.

11 P: Sjećate li se bilo čega iz nje i kakve ste tada imali stavove o
12 obrazloženju iz tog predmeta?

13 O: Ne bih, gospodine u tom smislu diskutovala na pretpostavkama i
14 hipotezama. Trebalo bi da pročitam, da imam pred sobom, pa da onda Vam odgovorim
15 na to pitanje. Po sećanju, šta se sećam i ne sećam, to mislim da jedan pravnik
16 ne može pred Tribunalom da na takav način reaguje.

17 P: U redu.

18 G. WHITING: [simultani prijevod] Zamolit ću da se ovaj dokument uvrsti u
19 spis.

20 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dokument se uvrštava u spis. Molim da
21 mu se dodijeli broj.

22 TAJNICA: Ovo će biti dokazni predmet 1020.

23 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala. Izvolite, gospodine Whiting.

24 G. WHITING: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

25 P: Želio bih da pogledamo jedan drugi dokument, dokument koji ste Vi
26
27
28
29
30

1 napisali 1996. Radi se o dokumentu koji nosi broj 02341 3430. Gospođo,
2 predstavnik Tajništva će Vam dati primjerak toga na B/H/S-u. Mi imamo primjerak
3 na engleskom, Vi ćete ga imati na B/H/S-u. Tu bi trebao biti naslov: "Modeli
4 srpstva".

5 PREVODITELJ: Prevodioc se izvinjava, ali nema orginal.

6 O: Odmah da Vam, gospodine, odgovorim, taj isti dokument je meni bio
7 predočen i u doba kada sam svedočila u postupku koji se vodio protiv bivšeg
8 predsednika, gospodina Miloševića. I tad mi je predočen taj dokument. Odmah da
9 Vam kažem, ja sam tada bila iznenađena, jer takav članak ja nikad nisam
10 napisala. To što piše tu, to je bio moj govor, improvizacija jedna u klubu
11 književnika u Beogradu povodom razgovora o Tribunalu itd. i pokretanja postupka,
12 prema tome, to nije članak to je preveden govor. Ko ga je preveo i ko ga je
13 snimio, ja ne znam.

14 P: Gospođo, u predmetu *Milošević*, Vi ste pogledali ovaj dokument i
15 izjavili ste da stojite iza toga da je to točan odraz /govornici govore
16 istovremeno/.

17 O: Da. Da, da. Da, da.

18 P: /govornici govore istovremeno/

19 O: Samo ne kao članak koji je objavljen pod tim naslovom.

20 P: Razumijem. Govorit ćemo onda o tome kao o govoru. U prvom paragrafu
21 kažete da otvaranje kancelarije takozvanog Haškog tribunala, a Vi ste taj govor
22 držali 1996. zar ne?

23 O: Da, verovatno.

24 P: U redu. Dakle, Vi kažete da taj čin doživljavate kao još jednu uvredu
25 i pravne nauke i časti srpskog naroda, a u trećem paragrafu kažete: "Osnivanjem
26
27
28
29
30

1 ovog, ustvari genocidnog, antisrpskog suda izazvalo je ogorčenje među
2 intelektualcima." Molim Vas, da li nam možete objasniti kako je Međunarodni sud
3 genocidan? Šta mislite pod tim?

4 O: Ova... nisam sigurna gospodine, da je ovaj deo "genocidan" u... bio u
5 originalu. Mislim da je to ubačeno. A odmah da Vam kažem, osnivanje tog Suda
6 izazvalo je ogorčenje među pravnicima u zemlji, u prvom redu i meni kao
7 predstavnika Jugoslovenskog udruženja za međunarodno pravo, jer smatramo da je
8 to pored ostalog diskriminacija protiv srpskog naroda. 220 međunarodnih sukoba,
9 što građanskih što međunarodnih...

10 P: Molim Vas, molim Vas samo -

11 SUDAC MOLOTO: /govornici govore istovremeno/

12 SVJEDOKINJA: ... je o... je se desilo u svetu sa mnogo težim zločinima i
13 ni jednog jedinog puta nije došlo do formiranja međunarodnog suda izuzev u
14 jednom slučaju, a to je slučaj u ras... raz...

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Doktorice Avramov. Doktorice Avramov.

16 SVJEDOKINJA: ... nasilnog razdvajanja jedne države, male države
17 Jugoslavije. I postavljam pitanje i pred međunarodnom zajednicom od kud to da
18 recimo zločini koji su se desili u Kambodži, u Vijetnamu, u Koreji i u nizu
19 drugih međunarodnih sukoba, nije došlo do formiranja tribunala, nego samo u
20 slučaju Jugoslavije. To je, gospodine, za mene kao pravnika, diskriminacija
21 protiv zemlje kojoj pripadam i naroda kome pripadam.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Doktore Avramov, da li me Vi čujete?

2 SVJEDOKINJA: Da, čujem.

3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dozvolite da Vam kažem sljedeće: Vama
4 ne koristi da nastavite da pričate ako Vas molimo da se zaustavite. Vi govorite,
5 osoba koja od Vas traži da se zaustavite također govori, mi ne čujemo ništa. Kad
6 Vas zamolimo da se zaustavite u govoru molim Vas da to uradite jer inače nastaje
7 samo buka koju ne možemo kasnije razmatrati, to se ne može snimiti, ne čujemo
8 šta govorite.

9 SVJEDOKINJA: To ne zavisi od mene nego zavisi -

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim Vas, molim Vas, sada me
11 slušajte, jer to ovisi o tome šta Vi čujete. Ako advokat Tužilaštva bude tražio
12 dodatna objašnjenja osim onog što ste Vi dali u svom odgovoru na njegovo
13 pitanje, on će Vas to zamoliti. Ako se od Vas traži da date kratak odgovor,
14 molim Vas dajte kratak odgovor. Ako on bude tražio dodatno obrazloženje onda
15 imate priliku da to kažete, a ako ne, morate čekati dok Vas advokat, u ovom
16 slučaju Tužilaštva, ponovo nešto ne pita i onda možete odgovarati. Hvala Vam
17 gospođo.

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Izvolite, gospodine Whiting.

2 G. WHITING: [simultani prijevod] Hvala Vam.

3 Gospodo, ako me čujete da kažem "molim Vas, stanite" i ako vidite da

4 dižem ruku, molim Vas zaustavite se kako bismo mogli raditi.

5 P: Dakle, ja bih se sada htio koncentrirati na riječ "genocidno". Kada

6 Vam je prikazan ovaj dokument u predmetu *Milošević*, Vi ste taj dokument preko

7 noći imali kod sebe, pročitali ga i u iskazu rekli da stojite pri onom što ste

8 rekli što ste ponovili i sada. Da li sada tvrdite da Vi zapravo niste rekli da

9 je Međunarodni sud genocidan, da je to netočno navedeno?

10 O: Mislim da je to ubačeno.

11 P: Ali Vi to niste rekli niti u suđenju Miloševiću niti maločas kad sam

12 Vas ja pitao da li Vi stojite iza tog teksta.

13 O: Iza teksta u celini stojim, ali ovaj... mi ne izgleda logičan u

14 kontekstu u kome je ubačen, jer genocidna ne može biti institucija.

15 P: Znači, sve drugo u tekstu je tačno, netočna je samo ta riječ

16 "genocidno", da li Vi to sada kažete?

17 O: Mislim... mislim da je to ubačeno.

18 P: Vi to niste primijetili kad ste pregledavali taj dokument tokom Vašeg

19 svjedočenja u predmetu *Milošević*? Nije li Vam ta riječ tad iskočila pred oči kao

20 jedna posebno dramatična riječ pa da je niste zamijetili?

21 O: Ne mogu... Nisam primjetila.

22 P: Znači osim toga, inače, taj je dokument tačan i Vi stojite iza njega.

23 Da li je to tačno?

24 O: Ne razumem, nisam shvatila šta ste pitali.

25 P: Znači, osim te jedne riječi "genocidan" Vi stojite iza svih drugih

26

27

28

29

30

1 riječi napisanih u tom dokumentu. Da li je to točno?

2 O: Točno i obrazložila sam Vam zašto.

3 P: Dobro, gospođo, kad Vi onda kažete pri kraju 4. paragrafa -

4 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Možemo li se još zadržati na trećem
5 paragrafu? Vi ste ovdje izvadili jednu riječ koja je očito apsurdna, ali nešto
6 što smo čuli od svjedokinje, a i što je ovdje navedeno je to da se ovaj sud zove
7 antisrpskim sudom. Profesore, da li Vi stojite danas i iza te tvrdnje, da je to
8 antisrpski sud i ukoliko stojite, recite nam da li znate da je ovo krivični sud
9 koji sudi u pitanjima individualne krivične odgovornosti?

10 SVJEDOKINJA: 90% izvedenih pred ovaj sud su Srbi. Jedini predsjednik
11 države od svih raspadnutih država je srpski predsjednik bio koji je izveden pred
12 ovaj sud. Mnogo težu krivicu snosi jedan predsjednik Hrvatske ili Slovenije koji
13 nisu izvedeni pred ovaj sud.

14 SUDIJA HOEPFEL: [simultani prijevod] Hvala. Ispričavam se na prekidu.
15 Možete nastaviti s ispitivanjem.

16 G. WHITING: [simultani prijevod]

17 P: Dobro, ja ću se nadovezati na ovo. Pogledajte, molim Vas, peti pasus.
18 To je zadnji pasus na prvoj strani na engleskom, odmah nakon ovog mjesta gdje
19 govorite da ste bili šokirani kao pripadnik srpskog naroda kad je podignuta
20 optužnica protiv generala Mladića i Radovana Karadžića, dviju najvećih figura u
21 nedavnoj srpskoj povijesti i Vi tu onda kažete: "Ja napad na njih vidim kao
22 napad na cijeli srpski narod." Da li je to stav kojeg se Vi i danas držite?

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: U... izvesnom smislu da, jer ja te ličnosti lično poznajem. Ja sam s
2 njima kao član delegacije srpske tesno sarađivala i njihov rad mi je dobro
3 poznat. Mi smo objavili pet ili šest sada knjiga, dokumenata na srpskom i na
4 engleskom paralelno - ne znam da li te knjige imate? Komisija koja je objavila
5 naziva se "Komisija za istinu" i u njemu su je ob... su data kompletna
6 dokumentacija koja se odnosi na delatnost i generala Kla... Mladića i Karadžića
7 dok su obavljali dužnosti koje su obavljali u Republici Srpskoj.

8 P: Da li je ovaj stav koji ste Vi ovdje izrazili o predsjedniku
9 Karadžiću i generalu Mladiću, tj. da su oni dve najsvetlije ličnosti u novijoj
10 srpskoj istoriji, da li je na taj Vaš stav na bilo koji način utjecala
11 nevoljkost te dvojice ljudi da dođu ovamo u Hag i suoče se s optužbama koje su
12 podignute protiv njih?

13 O: To su, gospodine, dva dijametralno različita pitanja koja nemaju
14 veze.

15 P: Zapravo, ovdje se radi o jednom pitanju, a to pitanje glasi: da li
16 stav koji ste ovdje izrazili godine 1996. o generalu Mladiću i predsjedniku
17 Karadžiću, da li se taj stav promijenio zbog toga jer ti ljudi nisu voljni doći
18 ovamo u Hag i suočiti se sa optužbama koje su podignute protiv njih? To je vrlo
19 jednostavno pitanje.

20 O: Vrlo jednostavno pitanje. Ja sa tom gospodom sam prekinula svaki
21 kontakt i ne znam dalje ni njihov rad od posle Dejtonskog sporazuma.

22 P: Ali to nije odgovor na moje pitanje. Moje pitanje je: da li se
23 promijenio Vaš stav o toj dvojici ljudi u svjetlu činjenice da oni ne žele doći

24

25

26

27

28

29

30

1 ovamo suočiti se s optužbama?

2 O: To je njihov lični stav u koji ne može ući, u koji ja ne mogu ući
3 niti na osnovu koga mogu donositi stav o karakteru jednog čoveka. To je njihov
4 lični stav isto onako kao što je lični stan... stav Bin Ladena ili ha...

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Doktorice Avramov, dopustite mi da
6 interveniram. Molim Vas lijepo da slušate pažljivo pitanje i da onda pokušate na
7 pitanje odgovoriti što je moguće direktnije, jer od Vas se ne traži da ne
8 donosite sud o tim ljudima. Vas se je pitalo da li se Vaš stav, onako kako je
9 izražen u ovom dokumentu godine 1996. promijenio ili se nije promijenio u
10 svjetlu činjenice da ova gospoda nisu došla u Hag da se suoče s optužbama
11 podignutim protiv njih? Možete li... - to nema veze sa njima. Ne možete reći:
12 "to je njihovo stajalište". Mi ovdje Vas pitamo o Vašem stajalištu. Imate li
13 neko stajalište o tome?

14 SVJEDOKINJA: Ja sam, gospodine, pozvata u... pred ovaj sud kao ekspert u
15 slučaju gospodina Martića. Ako budete otvorili postupak protiv gospodina
16 Karadžića, pozovite mi /?me/ pa ću onda govoriti, a sad, molim Vas drž... da se
17 držimo onoga zbog čega sam ja pozvata da dam svoje mišljenje. I nema nikakve
18 veze ubacivati slučaj gospodina Karadžića i Mladića sa gospo... sa suđenjem
19 gospodinu Martiću.

20 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dopustite mi da Vas prekinem.

21 SVJEDOKINJA: Ja ne želim... - odma da Vam kažem - ukoliko otvorite
22 postupak protiv gospodina Karadžića ili Mladića i pozovete me, reći ću šta
23 mislim, ali ovog puta reč je o gospodinu Martiću.

24 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodo, dopustite mi da Vas
25
26
27
28
29
30

1 zaustavim. Gospodin Mladić i gospodin Karadžić nisu ovdje, njima se ovdje sada
2 ne sudi. Vama je postavljeno pitanje o Vašem pogledu u vezi sa njima. Ukoliko ne
3 želite odgovoriti ne morate odgovoriti. Ukoliko nemate odgovor...

4 SVJEDOKINJA: Ne.

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] ... također ne morate odgovoriti.
6 Nitko nije ovdje /govornici govore istovremeno/ -

7 SVJEDOKINJA: Ja jednostavno ne želim, ne želim da govorim o slučajevima
8 koji nisu predmet spora.

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dobro. Ja shvaćam Vaš odgovor kao da
10 ste rekli da ne želite odgovoriti na pitanje i to će ući u zapisnik.

11 G. WHITING: [simultani prijevod]

12 P: Gospođo, Vi shvaćate -

13 O: Molim Vas da... da unesete u zapisnik da ne želim da govorim o
14 stvarima koje nemaju nikakve veze sa predmetom zbog koji sam ja pozvata u ovom
15 slučaju pred ovaj sud. Molim da to uđe u zapisnik.

16 P: Gospođo, imajući u vidu nivo Vaše ekspertize i Vaše znanje o
17 međunarodnim poslovima i o ovom sudu, Vi sigurno znate da teme o kojima se Vama
18 ovdje postavljaju pitanja i o kojima Vi trebate dati informacije su teme o
19 kojima odlučuju suci i zastupnici obiju strana u ovom sudu, a ne odlučuju
20 svjedoci. To sigurno razumijete, gospođo?

21 O: Da, ali molim Vas, postoji granica u svakom predmetu. Ne može se ići

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 van, koliko sam ja imala prakse u sudskoj praksi, a bila sam u sudovima, ne
2 možete ići van predmeta spora. A ako otvarate kompletno pitanje, to je druga
3 stvar.

4 P: Ali gospođo, na sucima je da o tome odlučuju. Ukoliko suci smatraju
5 da neka od strana prekoračuje ta ograničenja u svojim pitanjima, onda će nas
6 suci u takvim pitanjima zaustaviti, ali sve dok se to ne dogodi, Vi imate
7 obavezu da na svako postavljeno pitanje odgovorite. Da li me razumijete?

8 O: Ali ja imam isto tako pravo kao ekspert da se pojavim ili ne pojavim
9 kao ekspert. Druga je stvar biti svedok, a druga je stvar biti ekspert. Za
10 ekspertizu potrebna je saglasnost izričita, individualna.

11 P: Gospođo, ja Vam mogu reći da prema pravilniku ovoga Suda jednom kad
12 Vi počnete svjedočiti nema nikakve razlike više da li ste Vi ovdje ekspert,
13 odnosno vještak ili neka druga vrsta svjedoka. Ukoliko Vi odbijete svjedočiti u
14 potpunosti, onda se može donijeti odluka da li ćete dobiti sudski poziv, što će
15 se dogoditi sa Vašim dotadašnjim svjedočenjem itd. Međutim, Vama nije dozvoljeno
16 da birate na koja ćete pitanja odgovarati, a na koja pitanja ne želite
17 odgovoriti. Da li razumijete to?

18 O: Shvatam potpuno samo Vas ne mogu svatiti kao pravnika. Ja svatila sam
19 Vaše pitanje šta hoćete mi da kažete, ali dozvolite da ta logika u pravničkoj
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 struci mi je nepoznata.

2 G. PEROVIĆ: Trenutak, gospođo Avramov. Hteo bih da kažem nešto za šta
3 nisam siguran da je prigovor. Jednostavno bih izrazio zabrinutost, biži...
4 bližimo se kraju druge današnje sednice, a moj uvaženi kolega tužilac nije
5 postavio ni jedno jedino pitanje vezano za nalaz ovog eksperta. Nisam siguran da
6 je ovo prigovor, ali možda kao upozorenje može da posluži.

7 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam lijepo, gospodine Peroviću.
8 Ukoliko Vaš uvaženi kolega ne želi ulaziti u sadržaj dokumenta, to je
9 jednostavno njegov izbor. Vidjet ćemo kako će nastaviti s pitanjima.

10 G. WHITING: [simultani prijevod] Hvala.

11 P: Gospođo, želim Vam dati još jednu, zadnju priliku budući da smo evo
12 sada donekle objasnili način na koji se odvija postupak pred ovim sudom. Želim
13 Vam dati još jednu priliku da odgovorite na moje pitanje, a moje pitanje je
14 bilo: da li su se Vaši pogledi o Mladiću i Karadžiću iz godine 1996. promijenili
15 do sada u svjetlu činjenice da ta dvojica ljudi nisu došli pred ovaj sud da se
16 suoče sa optužbama? Da li želite odgovoriti na ovo pitanje ili i dalje odbijate
17 odgovoriti na pitanje?

18 O: Ja sam Vam sasvim jasno odgovorila da je to stvar ličnog opredelenja
19 pojedinaca, a ne stvar publike.

20 P: Ja pretpostavljam da svjedokinja nije odgovorila na pitanje.

21 G. WHITING: [simultani prijevod] Molim da se ovaj dokument uvrsti u
22 spis.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dokument se prima u spis. Molim
2 dokazni broj.

3 TAJNICA: [simultani prijevod] Časni Sude, ovo će biti dokazni predmet
4 broj 1021.

5 G. WHITING: [simultani prijevod] Hvala.

6 P: Želio bih da pogledamo još jedan dokument u vezi sa ovom ispitivanja
7 /sic/. Nećemo se njime detaljno baviti. To je 03279758, to je dokument iz godine
8 1997. i u tom se dokumentu u suštini ponavlja prvotna deklaracija u kojoj se
9 tražilo da se krivične optužbe koje je Haški tribunal podigao protiv gospodina
10 Karadžića povuku. Ja ovaj dokument nažalost imam samo na engleskom. Da li se
11 sjećate da je ovakva deklaracija ponovljena ponovo godine 1997. i da ste Vi bili
12 jedna od 60 potpisnika. Mislim da je Vaš potpis na strani 33.

13 O: Da. Da, sećam se, ne samo toga, takvih je po... podnesaka bilo mnogo.
14 Mogu da Vam kažem pot... ja sam potpisala sigurno desetak a mogu da Vam kažem da
15 mislim da ih je bilo otprilike stotinak koji su potpisali pravници iz Srbije. I
16 ta akcija i dalje traje, mogu da Vam kažem.

17 P: Ali gospođo, Vi jeste potpisali ovu deklaraciju godine 1997.?

18 O: Da.

19 P: Da li se Vi držite onoga što stoji u deklaraciji i danas?

20 O: Verovatno. Ne mogu sada... trebalo bi da pročitam, al' mislim da,
21 mislim da se držim. Mislim da to, to stoji i danas.

22 G. WHITING: [simultani prijevod] Molim da se ovaj dokument uvrsti u
23 spis.

24 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dokument se prima u spis. Molim
25
26
27
28
29
30

1 dokazni broj.

2 TAJNICA: [simultani prijevod] Časni Sude, ovo će biti dokazni predmet
3 1022.

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

5 G. WHITING: [simultani prijevod] Hvala.

6 P: Idemo sada na Vaš izvještaj. Gospođo, imate li Vaš izvještaj pred
7 sobom? Imate li Vaš izvještaj pred Vama?

8 O: Da.

9 P: Dobro. Idemo na prvi dio, a to je međunarodno-pravni status
10 Jugoslavije. U tom dijelu Vašeg izvještaja kao i u Vašem svjedočenju danas
11 ovdje, Vi kažete da je federacija imala isključivi nadzor nad vanjskim
12 poslovima, da li je to tačno?

13 O: Tačno.

14 P: Recite nam, niste li Vi u stvarnosti smatrali da i prije 1991. nije
15 postojala jedinstvena vanjska politika Jugoslavije i da su sve republike
16 sprovodile zapravo svoje vlastite vanjske politike i niste li o tome pisali u
17 Vašoj knjizi pod naslovom "Kontrola nad vanjskom politikom"?

18 O: U pravu ste, potpuno. Bila sam duboko zabrinuta. Ja sam u to vreme
19 bila član Pravnog saveta Ministarstva spoljnih poslova i mnogo puta sam
20 ukazivala na zloupotrebe koje su se dešavale kod pojedinih rep... u pojedinim
21 republikama. I to sam iznosila pred najviše organe kao opasnost po buduću
22 integritet i jedinstvo države. I onda sam, u znak da bih to na neki način
23 pojačala, čak napisala tu knjižicu o kontroli spoljne politike optužujući
24 ustvari Ministarstvo spoljne politike da nema punu kontrolu i da li je to stvar
25 tek slučajna ili je nedovoljne /?nedovoljna/ pažnja posvećena. Ali sam isto tako

26

27

28

29

30

1 rekla da je vrlo verovatno da je, pošto Jugoslavija /?je/ bila partijska država,
2 diktatura, da je poslednju reč imao partijsk forum protiv čega sam se ja kao
3 pravnik bunila.

4 P: Ta knjiga koju ste Vi napisali ili pamflet pod naslovom "Kontrola nad
5 vanjskom politikom" napisana je prije 1991.?

6 O: Da, da. Ja mislim 1987. da je izašla, ne mogu da se setim sada.

7 P: Dobro. U Vašem svjedočenju u predmetu *Milošević*, izjavili ste
8 sljedeće - ja Vam mogu pokazati taj dio transkripta ako želite - a sada ću Vam
9 samo pročitati. To je 32403 u predmetu *Milošević* i ja ću Vas onda pitati da li
10 se i danas držite te izjave, da li i danas stojite iza nje. Vi ste tamo rekli:
11 "Napisala sam ovu knjigu pod naslovom 'Kontrola nad vanjskom politikom' u kojoj
12 sam naglasila da nemamo nikakvu kontrolu nad vanjskom politikom, da nemamo više
13 jedinstvenu vanjsku politiku. Da se vanjska politika grana u šest saveznih
14 jedinica. To je ono što sam htjela reći." Da li i danas stojite iza tog iskaza?

15 O: Da. To je bila priprema... jeste stojim iza toga, a to sam ukazala uz
16 navođenje primera da ustvari se vodi jedna antidržavna politika koja vodi ka
17 raspadu države.

18 P: Dobro. Isto tako rekli ste još nešto. Pitat ću Vas da li danas
19 stojite i iza toga. To je na sljedećoj strani transkripta o *Miloševiću* 32404.
20 "Moram reći da je Jugoslavija bila na neki način u krizi još od 1945. do 1990.
21 Na jedan način Jugoslavija je često bila na rubu građanskog rata. Uzrok tome
22 bili su otpori odnosno protesti koji su postojali." Da li stojite i iza tog

23
24
25
26
27
28
29
30

1 iskaza u predmetu *Milošević*?

2 O: Da. Ja sam to kasnije i obrazložila u jednom mnogo detaljnijem
3 članku, a on će se mnogo detaljnije pojaviti u narednoj knjizi koju ja upravo
4 pripremam. Ako Vas interesuju faze krize kroz koje je prolazila Jugoslavija.

5 P: Dobro, hvala. Ovo je dovoljno. A sada idemo na sljedeći odjeljak
6 Vašeg izvještaja pod naslovom "Secesija Slovenije i Hrvatske u svetlosti
7 međunarodnog i unutrašnjeg prava."

8 U ovom odjeljku, a mislim također i danas u Vašem usmenom svjedočenju,
9 Vi ste rekli da je jugoslavenski Ustav iz 1974. dao pravo na samoopredjeljenje
10 narodima, ali ne republikama.

11 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Gospodine Whiting, recite o
12 kojem paragrafu izvještaja govorite ili je to možda tek jedna općenita ocjena?

13 G. WHITING: [simultani prijevod] To je drugi pasus u tom poglavlju.
14 Zadnja rečenica u drugom pasusu.

15 SVJEDOKINJA: Treba da odgovorim?

16 G. WHITING: [simultani prijevod]

17 P: Želim samo da dobijemo potvrdu da ste Vi to rekli u Vašem izvještaju.
18 Ako hoćete možete pogledati, to je drugi pasus ovog poglavlja...

19 O: Da pa to je nešto što je no... š... š...

20 P: ... gdje ste rekli da jugoslavenski Ustav priznaje pravo na
21 samoopredjeljenje jugoslavenskim narodima a ne republikama.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Samoopredelenje nije teritorijalni princip nego subjektivno pravo
2 naroda u svojoj suštini.

3 P: Što to znači?

4 O: Mislim da je za svakog pravника je jasno šta je subjektivno pravo
5 jednog naroda kao su... nosioca suvereniteta od države, od teritorije koja je
6 samo objekat države. Jedan od elemenata.

7 P: Možete li to malo objasniti, malo detaljnije? Što točno mislite kad
8 kažete "subjektivno pravo naroda kao nosioca suvereniteta"? Što Vama točno znači
9 samoopredjeljenje? Ako to nije nešto teritorijalno, što je to onda?

10 O: To je pravo naroda da izrazi svoju volju u odnosu na jedno određeno
11 pitanje, recimo sistem upravljanja, u odnosu na režim, u odnosu na bilo koje
12 d..., pa konačno može biti..., ali tada mora biti precizirano i u odnosu recimo
13 na jednu teritoriju, ali ne može biti samoopredelenje vezano za te...z...
14 isključivo za teritoriju, odnosno, samoopredelenje i secesiju vezati. I
15 ponavljam, izričito je u samom Ustavu rečeno da je samoopredeljenjem naroda, a
16 zna se šta se podrazumeva pod narodom, a zna se šta su federalne jedinice kao
17 teritorijalne jedinice koje mogu biti..., njihove unutrašnje granice mogu biti i
18 menjane. Molim Vas, elementarno p... prav -

19 P: Da li sam Vas dobro shvatio - saslušajte moje pitanje - da li sam Vas
20 dobro shvatio, Vi, znači, kažete da samoopredjeljenje znači izražavanje
21 političkih i građanskih prava u društvu? Da li je to jedna dobra definicija

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 samoopredjeljenja naroda?

2 O: Da.

3 P: Dobro. Recite mi, nije li točno da je u to vrijeme postojao spor o
4 tome da li su prema Ustavu iz 1974. republike imale pravo na secesiju? Ja znam
5 da Vi tako ne mislite, ali ima ljudi koji kažu da je Ustav iz 1974. davao pravo
6 secesije republikama. Nije li točno da je to tada bilo sporno? Iako se Vi sa
7 time ne slažete, bilo je ljudi koji su to tvrdili, zar ne?

8 O: Gospodine, to su tvrdili ljudi i to je nesporno i ja ću reć da su oni
9 bili u pravu. Tvrdili su da je to pravo koje je proizlazilo iz socijalističke
10 revolucije. Prema tome, oni su svoj državno-pravni identitet doz... dokazivali
11 na ideološkim principima, a ne na principima međunarodnog prava. A kao što znate
12 ideološki i međunarodno-pravni identitet nisu iste kategorije.

13 P: Gospođo, ja sada ne govorim o međunarodnom pravu, ja sada govorim
14 samo o Ustavu iz 1974. Hajde da sada pogledamo taj Ustav na trenutak, to je naš
15 dokazni predmet 480, to je već u spisu u našem predmetu, a Vi to imate tamo - to
16 će Vam dati predstavnik Sekretarijata koji je pokraj Vas. Pogledajte stranu
17 obilježenu brojem 02289, a na engleskom će to biti 00460862, a na srpskom 0229-
18 4922. Hajde da pogledamo član 1 Ustava. Da li Vijeće to ima? Ja imam to na
19 papiru, ne vidim da li je već i na ekranima.

20 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Koji ste broj rekli?

21 G. WHITING: [simultani prijevod] 0862. A to je 31. strana na internoj
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 paginaciji.

2 P: Ispričavam se zbog ovog zastoja. Pokušavamo to dobiti svi na našima
3 ekranima, samo trenutak.

4 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Negdje na strani 234 ili 235?

5 G. WHITING: [simultani prijevod] U našoj internoj paginaciji to je 31.
6 strana.

7 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Gospodine Whiting, da li pri tom
8 mislite, na internoj paginaciji broj 31, a zatim glavni broj je 00460864?

9 G. WHITING: [simultani prijevod] Ne, ne. Zadnja dva su 62.

10 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Onda bi interna stranica trebala
11 biti 29, ako se ne varam? To je prvi dio Ustava, član 1.

12 G. WHITING: [simultani prijevod] To je kod Vas na... zadnja dva broja
13 64.

14 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Da, to je kod mene interna stranica
15 29, a završava sa brojem 862. Ovaj drugi broj je malo zbunjujući, ali radi se
16 uglavnom o internoj stranici 29, a stranica knjige je 31.

17 G. WHITING: [simultani prijevod] Dakle, do zabune je došlo zbog toga što
18 je to... ali sada je na ekranu, nema problema.

19 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Dakle, u dokumentu, da li se
20 radi o stranama 230 i 231? Jer ja imam to na strani 29. Ja sam na stranici 29
21 ali na dnu samog dokumenta piše 230 i zatim 231.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 [Suci vijećaju]

2 PREVODITELJ: Predsedavajući nije uključio mikrofona.

3 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Ima tri paginacije koje se tiču
4 istog dokumenta, a različite su. Ali u svakom slučaju učimo kako stvari se
5 odvijaju, a i na taj način učimo i jugoslavenski Ustav.

6 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Možete nastaviti, gospodine
7 Whiting.

8 G. WHITING: [simultani prijevod]

9 P: Htio bih samo, gospođo, da pogledamo član 1 Ustava. Tu stoji:
10 "Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija je savezna država kao državna
11 zajednica dobrovoljno ujedinjenih naroda i njihovih socijalističkih republika
12 kao i socijalističkih autonomnih pokrajina Vojvodine i Kosova." Dakle, neki su
13 ljudi koji imaju različit stav od Vas o Ustavu, ukazivali na ovu odredbu,
14 napominjali da je SFRJ dobrovoljno stvorena zajednica naroda i republika i ako
15 su se republike dobrovoljno pridružile jedna drugoj, to znači da se dobrovoljno
16 mogu i odvojiti dakle, izvršiti secesiju. Ja znam da se Vi s time ne slažete,
17 ali da li se slažete da je takva argumentacija bila iznošena i da se temeljila
18 na ovoj odredbi Ustava?

19 O: Gospodine, ovaj član jasno ukazuje da je to bila partijska država,
20 država jednopartijskog sistema, država ideološki postavljena na -

21 P: Gospođo, moram Vas prekinuti. Meni je jasno kakav je Vaš stav, nema
22 potrebe da ga ponavljate. Moje je pitanje: da li su drugi ljudi smatrali da na
23 temelju i ovoga i nekih drugih članova, ali djelomično, na temelju ovog člana se
24 republike dobrovoljno mogu odvojiti, dakle, da mogu izvršiti secesiju od SFRJ?
25 Da li su neki ljudi iznosili takvu argumentaciju tada, a i danas?

26 O: Ja bih -

27 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Ako se već govori o nekim ljudima,
28
29
30

1 da li bih mogao zamoliti profesora da kaže da li je još bilo stručnjaka za
2 ustavno pravo koji su o tome mislili na taj način. Ako znate takve stručnjake.

3 SVJEDOKINJA: Upravo sam, upravo sam to h... htela da kažem, da smo mi
4 pravници imali jedan stav, ja bih rekla gotovo jedinstven, a da je partija koja
5 je ustvari upravljala zemljom, imala drugi stav. I da partijske dogme i
6 partijske ideje nisu se mogle uvek uklapati u norme međunarodnog prava i u no...
7 i uopšte u... u principe međunarodnog prava. Tu je, gospodo, došlo do raskoraka.
8 Krajem partijske države, tj. ra...razaranjem Jugoslavije mi dolazimo na pravni
9 teren i mislim da moramo da raspravljamo i rezonujemo kao pravnici, a ne više
10 kao članovi partije. Ja ću Vam reći da je jedan poznati američki pravnik napisao
11 jedan opširan članak, žao mi je što ga nisam donela, u kome je postavio na kraju
12 pitanje: "Da li se ta međunarodna zajednica, tj. SAD i Evropska unija danas
13 javljaju kao testamentarni naslednici Josipa Broza i komunističke revolucije?
14 Zašto se partijski preo... principi primenjuju danas na rešavanje problema u
15 Jugoslaviji?"

16 G. WHITING: [simultani prijevod]

17 P: Gospodo, dozvolite da Vam postavim veoma direktno i specifično
18 pitanje. Da li znate za nekog akademika, pravnika, bilo kakvog pravnika koji je
19 iznosio stavove o tome da su republike imale pravo na secesiju u skladu sa
20 Ustavom SFRJ iz 1974.? Ako ne znate ni za koga, recite "ne znam", a ako znate,
21 molim Vas recite ko.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: A... to su iznosili još u toku pregovora pravnici koji su bili
2 hrva... zastupljeni u hrvatskoj i slovenačkoj delegaciji. Među njima je bio
3 profesor Degan /u engleskom transkriptu: "Degen"/, onda... čekajte da se setim,
4 aa... Šeparović, aa... mada je on krivičar, ali je iznosio takav stav. Uglavnom
5 iznosili su oni koji su se izjašnjavali za secesiju pod svaku cenu.

6 P: Jesu li ljudi koji su iznosili takve stavove, da li su se oni
7 oslanjali i na član 3, koji se u verziji na engleskom nalazi na sljedećoj
8 stranici, a na istoj stranici je u verziji na B/H/S-u, a tamo stoji da su
9 socijalističke republike države zasnovane na suverenitetu naroda i
10 samoupravljanju radničke klase, sugerirajući na taj način da su republike time
11 imale neke državne kvalitete. Da li su se oni oslanjali i na tu odredbu iznoseći
12 tu svoju argumentaciju da republike po Ustavu imaju pravo na secesiju?

13 O: Taj član je, gospodo, deklarativne prirode jer je on derogiran
14 ostalim članovima Ustava po kome *jus representationis*, *jus ad bellum*, *jus*
15 *contratum* - tri bitna elementa suvereniteta nisu imale republike.

16 P: Gospođo, meni je jasno da je to Vaš stav, to ste iznijeli u svom
17 izvještaju. Ja sam Vas samo pitao da li su oni koji su zastupali da je pravo
18 republika na secesiju sadržano u Ustavu, da li su se ti ljudi oslanjali i na taj
19 član? Bilo to točno ili netočno po Vašem mišljenju, ali da li su navodili upravo
20 taj član kao jedan od temelja za svoju argumentaciju?

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: Pa svakako, bilo je suk... bilo je konfrontacije tokom pregovora u
2 kojima sam i ja učestvovala...

3 P: /govornici govore istovremeno/

4 O: ...i

5 I uvek moj... na takav jedan argument odgovarali članom petim koji jasno
6 kaže da ne može doći do promene granica bez saglasnosti svih.

7 G. WHITING: /govornici govore istovremeno/

8 SVJEDOKINJA: Dakle, može doći do secesije, ali je ona parlamentarni
9 proces kroz koji bi morala proći.

10 G. WHITING: [simultani prijevod] Gospođo, molim Vas. Ovo će strašno dugo
11 trajati ako budete govorili istovremeno dok ja govorim. Član 5 je također u
12 spisu kao i Vaši stavovi o tome, nema potrebe da nam to ponovo govorite.

13 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Možda bi bilo dobro da zamolimo
14 prevodioce da prekinu prevoditi kada Vi zatražite profesoricu da stane, a ona ne
15 staje, onda ćemo zamoliti jednostavno prevodioce da stanu.

16 G. WHITING: [simultani prijevod] Meni to odgovara, ali -

17 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Meni se čini da sudija Moloto
18 odmahuje glavom. Mislim da se možda ne slaže sa mnom.

19 G. WHITING: [simultani prijevod] Mislim da će prevodiocima biti potrebne
20 jasne smjernice. Ako Vijeće želi da se prestane sa -

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Mene samo zanima kakav će biti efekat
2 toga jer gospođa će nastaviti govoriti. Onda će ona govoriti do ko zna kada.

3 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Možda bi svjedokinji trebalo dati do
4 znanja da je ne razumijemo. Bar ja imam problema da je razumijem kada je
5 prekidamo.

6 To joj je predsjedavajući sudac već objasnio. Zar ne gospođo? Molim Vas,
7 gospođo, imajte to na umu.

8 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Gospođo, da li Vi možda slabije
9 čujete? Da li Vi savršeno dobro čujete? Jer ako savršeno dobro čujete, onda
10 naravno nema nikakvog izgovora zašto ne stanete. Morate uvažiti... /govornici
11 govore istovremeno/.

12 SVJEDOKINJA: Ne. Ima prekida, ima pre... evo sad, na primer.

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da, a ti prekidi su upravo zbog toga
14 što Vi govorite kada govore i suci.

15 SVJEDOKINJA: Ne, ja -

16 G. WHITING: [simultani prijevod] Časni Sude, mislim da je dobar trenutak
17 za pauzu.

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da, to je točno. Prekidamo do
19 petnaest do šest.

20 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prijevod] Ustanite, molim!

21 ... Početak pauze u 17.15h

22 ... Sjednica nastavljena u 17.46h

23 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prijevod] Molim, ustanite!

24 Izvolite sjesti.

25 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Prije nego što nastavite s

26

27

28

29

30

1 Ispitivanjem, gospodine Whiting, Raspravno vijeće željelo bi zamoliti sekretara
2 koji sjedi odmah do svjedokinje sljedeće: onda kad se od svjedokinje zatraži da
3 prestane govoriti, a ona to ne učini, da je podsjeti i lagano laktom kako
4 bi time ona bila upozorena na činjenicu da treba prestati govoriti, a ukoliko to
5 ona ne učini onda neka isključi njezin mikrofon. Izvolite nastaviti.

6 G. WHITING: [simultani prijevod] Hvala.

7 P: Gospođo, govorili smo o pitanjima secesije. Nije li točno da Hrvatska
8 i Slovenija nisu stekle nezavisnost secesijom, na kraju krajeva, nego zbog toga
9 što je došlo do raspada, odnosno disolucije SFRJ?

10 O: Ja smatram da nije došlo do disolucije nego da je Jugoslavija nasilno
11 razbijena i to kroz pobunu koja je otpočela u Sloveniji, proširila se zatim na
12 Hrvatsku, a zatim dobila inostranu pomoć i da je otuda Jugoslavija nasilno
13 razorena, a nikakva disolucija to nije bila.

14 P: Složit ćete se sa mnom da u svom mišljenju broj 1, Badinterova
15 komisija zaključuje u decembru 1991. da se Hrvatska i Slovenija nisu odcijepile
16 nego da je došlo do dezintegracije odnosno razdruživanja ili disolucije SFRJ.
17 Dakle, Vi se s time možda ne slažete, ali to je bio zaključak te komisije, zar
18 ne?

19 O: To je bio zaključak komisije na koji smo mi odmah uložili protest u
20 pismenoj formi i nismo se složili i ja se ni dan danas ne slažem sa stavom
21 Badintera.

22 P: Želio bih da sada pogledamo samo mišljenje komisije. To je 01171654
23 na engleskom a na B/H/S-u, verzija koju Vi imate je 03089137.

24 Gospođo, pitanje o kojem se ovdje iznosi mišljenje, a to je obavljeno 7.
25 decembra 1991. je sljedeće: da li su se ove republike odcijepile ili je došlo do
26

26

27

28

29

30

1 raspada SFRJ? I ovo mišljenje, nakon što prolazi kroz razne argumente,
2 zaključuje da je došlo do raspada. Da li je to tačno?

3 O: Ne. Po mom mišljenju to nije tačno, utoliko pre što su se vodile
4 borbe na tlu Jugoslavije. To bar minimum saglasnosti između glavnih partnera. Do
5 te saglasnosti nikad nije došlo.

6 P: Ja razumijem da je to Vaš stav gospođo, ali ja sada kažem -
7 Badinterova komisija je imala drugačije mišljenje, a to je, da nije došlo do
8 secesije nego do raspada SFRJ i taj je zaključak iznesen na kraju dokumenta u
9 paragrafu 3 na samom kraju. Znači, to je njihovo mišljenje. Slažete se da je to
10 njihovo mišljenje?

11 O: Da, njihovo mišljenje koje u dubini su, u duboko su...

12 P: /govornici govore istovremeno/

13 O: ...protivno činjeničnom stanju, jer pogledajte odluku Hrvatske i
14 Slovenije gde se izričito konstatuje da je u pitanju secesija.

15 G. WHITING: [simultani prijevod] Molim da se ovaj dokument uvrsti u
16 spis.

17 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dokument se prima u spis. Molim
18 dokazni broj.

19 TAJNICA: [simultani prijevod] Časni Sude, ovo je dokazni broj 1023.

20 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala. Gospodine Whiting, kad smo već
21 kod dokaznih predmeta, prethodni dokument, Ustav iz 1974. je već u spisu.

22 G. WHITING: [simultani prijevod] Da, jest.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. WHITING: [simultani prijevod]

2 P: Da li biste se složili sa mnom u sljedećem: bez obzira na to kako je
3 došlo do hrvatske nezavisnosti, bez obzira na to da li je to bilo legalno ili
4 ilegalno - to nema nikakve veze sa pitanjem da li je tokom samog sukoba bilo
5 ratnih zločina, odnosno zločina protiv čovječnosti. Znači, to su dva sasvim
6 zasebna pitanja.

7 O: I šta je pitanje?

8 P: Pitanje je, složiti ćete se da bez obzira na to kako je došlo do
9 nezavisnosti Hrvatske - Vi to zovete ilegalna secesija, Badinterova komisija to
10 zove disolucija itd. - dakle, bez obzira na to da li je ta nezavisnost prema
11 međunarodnom pravu ili važećem pravu bivše Jugoslavije legalna ili ilegalna, to
12 nema nikakve veze s time da li su tokom sukoba počinjeni ratni zločini ili
13 zločini protiv čovječnosti. Da li je to tačno?

14 O: Ne sasvim, jer upravo taj akt predstavlja najteži zločin, a to je
15 zločin protiv mira koji je počinjen rasp... razaranjem Jugoslavije. Iz tog
16 zločina, zločina protiv mira, kao što znate, Nirnberški sud je to stavio na
17 vrhunac. To je najteži zločin - tu je proizašao rat i ratni zločini kasnije. Po
18 hijerarhijskom nekom redosledu najteži zločin je bio prvi zločin, zločin protiv
19 mira koga su otpočeli secesijom Hrvatska i Slovenija.

20 P: Dobro, moram Vas zaustaviti sada. Dakle, ostavimo to sada za trenutak
21 po strani. Slažete se sa mnom da je u sukobu koji je uslijedio, sukobu između
22 Hrvatske i srpskih snaga, došlo do počinjenja ratnih zločina i zločina protiv
23

24

25

26

27

28

29

30

1 čovječnosti? Pitanje kako je taj sukob počeo, čija je to bila krivica, da li je
2 secesija ilegalna, sve to skupa zapravo nema veze, zar ne?

3 O: Ne. Ja mislim da itekako ima veze i da je to izuzetno značajno.

4 P: /govornici govore istovremeno/

5 O: Imate film koji je Austrija nedavno pro...po... prikazala u kome su
6 graničari, to znači pripadnici JNA, bili ubijani metkom u potiljak po naređenju
7 gospodina Kučana. Dakle, tu je prvi ratni zločin koji je izvršen koji je
8 istovremeno i zločin protiv mira. Pa, onda se ređa... znate, ne možemo izbeći
9 uzročno-posledičnu vezu kada je reč o zločinima, a potpuno se slažem s Vama da
10 je u toku operacija bilo ratnih zločina.

11 P: Dobro. Postavit ću pitanje na drugačiji način. Hajde da kažemo da je
12 u sukobu godine 1991. neki pripadnik srpskih snaga počinio zločin protiv
13 čovječnosti ili ratni zločin nad nekim hrvatskim civilom. Ta osoba u svoju
14 obranu ne može reći da je odcjepljenje Hrvatske bilo ilegalno. Ta bi tvrdnja
15 bila irelevantna za pitanje da li je on počinio ratni zločin ili ne, zar ne?

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da, gospodine Peroviću?

17 G. PEROVIĆ: Ovo pitanje se zas... ovo pitanje mog kolege se zasniva na
18 jednoj pretpostavci, hipotezi, šta bi bilo kad bi se dogodila određena
19 situacija. Ja ga u tom smislu zaista smatram i nedopuštenim.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Whiting.

2 G. WHITING: [simultani prijevod] Ja mislim da kad je riječ o pravnom
3 ekspertu da su hipotetska pitanja dopustiva.

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Imate li odgovor gospodine Peroviću?

5 G. PEROVIĆ: Ja mislim da u tom pogledu ekspert i svjedok, između ta dva
6 pojma nema razlike. Hipotetsko pitanje, po meni, nije dopušteno ni u jednom ni u
7 drugom slučaju.

8 [Suci vijećaju]

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Prigovor se odbija.

10 G. WHITING: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

11 P: Gospodo, sjećate li se pitanja ili da ga ponovim?

12 O: Ponovite.

13 P: Dobro. Dakle, pretpostavimo da postoji slučaj u kojem je pripadnik
14 srpskih snaga u sukobu u Hrvatskoj godine 1991. počinio ratni zločin ili zločin
15 protiv čovječnosti nad nekim hrvatskim civilom. Pitanje kako je rat počeo, čija
16 je krivica za to, da li je Hrvatska obavila secesiju na legalan ili ilegalan
17 način nije uopće relevantna za presuđivanje o tome da li je ta osoba počinila
18 ratni zločin ili zločin protiv čovječnosti. Da ili ne?

19 O: Ne, pitanje je mnogo složenije nego što Vi hoćete da ga sažmete u
20 jedno. Ja bih Vas podsetila na ustavnu odredbu koja nalaže svakom građaninu u
21 slučaju agresije na Jugoslaviju kao državu da puškom u ruci brani suverenitet te
22 države. Dakle, iz tog se može izvući zaključak, sve su to hipoteze - pošto i Vi
23 postavljate hipoteze, iz tog se može izvući zaključak da zločin nije zločin nego
24 odbrana otadžbine.

25

26

27

28

29

30

1 P: Gospođo...

2 O: Mi smo imali, ne zaboravite, sistem opštenarodne odbrane.

3 P: ...ali gospođo, moram Vas prekinuti. Gospođo, Vi ste promijenili moju
4 hipotezu. Moja hipoteza glasi: počinjen je ratni zločin ili zločin protiv
5 čovječnosti. Jedino što ja s time u vezi pitam je sljedeće: da li način na koji
6 je sukob započet, ko je odgovoran za početak, da li je odcjepljenje Hrvatske
7 legalno ili ilegalno, da li sve to skupa ima ikakvog utjecaja na odgovornost
8 osobe koja je počinila ratni zločin? To sve skupa uopće nije relevantno, zar ne?

9 O: Itekako ima veze... to Vam je isto tako kao kad čovek ubije...

10 P: Kako, kako to ima veze?

11 O: ...individualno nekog čoveka u samoodbrani i postavljate na sudu
12 pitanje olakšavajućih ili otežavajućih okolnosti pozivom na samoodbranu. Dakle,
13 ne može... to je apsolutno povezano, tesno povezano pitanje. Jer znate, u pravu
14 nema nulte tačke. Postoji uzročno-posledična veza na osnovu koje se dolazi do
15 istine.

16 P: Dobro, da budemo onda malo konkretniji. Hajde da ovoj hipotezi dodamo
17 neke detalje.

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Oprostite što Vam to radim, ali želim
19 pitati nešto svjedokinju. Ukoliko sada govorite o olakšavajućim ili otežavajućim
20 okolnostima, to je pitanje koje se razmatra nakon što je netko proglašen krivim.
21 A za potrebe donošenja osuđujuće presude nije relevantno da li je secesija
22 ilegalna. Otežavajuće okolnosti onako kao ih je svjedokinja sada definirala, te
23 se okolnosti, bilo otežavajuće ili olakšavajuće odnose samo na kaznu. Da li se
24 slažete s time gospođo?

25

26

27

28

29

30

1 SVJEDOKINJA: Ne sasvim. Ne slažem se sa svim /nečujno/ tog hipotetičkog
2 dela -

3 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Dopustite mi da postavim jedno
4 pitanje profesorki. Gospodo, rekli ste da je pitanje složenije i da je svaki
5 građanin imao dužnost da uzme pušku u ruke u obrani otadžbine u okviru
6 općenarodne obrane. Da li biste Vi ustvrdili i to da je pod tim okolnostima bilo
7 zakonito i opravdano ubijati civile koji nisu sudjelovali u borbi niti u
8 neprijateljstvima ni na koji način? Da li biste taj Vaš princip mogli proširiti
9 i do tog zaključka?

10 SVJEDOKINJA: Ne mož'te... zato što u sistemu opštenarodne odbrane civil,
11 vojnik, vojno lice ili civil je vrlo fluina /?fluidna/ granica, jer civil uzima
12 pušku u ruke i ide, a slažem se s Vama, ubijanje civila je zločin, sasvim
13 sigurno. Ali bih Vas podsetila da ta granica u opštenarodnoj odbrani između
14 civila koja uzima pušku u ruku i vojnika koji drži pušku u ruku je gotovo
15 odnosno, izjednačen je položaj u odnos... po Ustavu našem.

16 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Da, ali sjećate se ja sam Vas
17 sada konkretno pitala za civila, ne nekoga ko se nalazi na nekoj graničnoj
18 liniji. Pitala sam Vas za čovjeka koji nije borac, ni na koji način ne sudjeluje
19 u ratu niti u neprijateljstvima. Pitam Vas za osobu koja je očito i samo i
20 jedino civil. To su konkretne okolnosti o kojima ja Vas sada pitam i tražim Vas
21 da mi date odgovor na te okolnosti.

22 SVJEDOKINJA: Sasvim prirodno ukoliko bi uzela pušku i otišla da ubijem
23 civila da je to zločin. To je jasno, ali se postavite u situaciji 1991. godine
24 gde je došlo do haotičnog stanja u zemlji gde su legalna

25

26

27

28

29

30

1 sila oterana u kasarne, a paravojne snage između sebe stupile u borbu i ubijale
2 beskompromisno i bez diskriminacije. To je haotično jedno stanje bilo.

3 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Dopustite mi da Vas onda još
4 pitam i ovo: da li se slažete da ukoliko ljudi imaju pravo da djeluju tako da
5 uzmu pušku u ruke i da, ukoliko uzmu u obzir to da netko djeluje u obrani
6 otadžbine u okviru općenarodne obrane, da je ta osoba još uvijek obavezana
7 ratnim pravom i običajima i svim drugim zakonima koji reguliraju vođenje rata?
8 Ne može se legalno djelovati van tog zakonodavnog okvira koji regulira kako
9 voditi ratovanje.

10 SVJEDOKINJA: Tako bi trebalo, gospođo, da bude i potpuno se slažem s
11 Vama ako govorimo u smislu pozitivnog prava.

12 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Hvala Vam, profesorko.

13 G. WHITING: [simultani prijevod] Hvala.

14 P: Gospođo, želio bih da sada nastavimo sa mojom hipotezom i želio bih
15 da se nadovežemo na ovo što ste Vi rekli. Zamislimo sada slučaj u kojem jedan
16 srpski vojnik koji se bori u Hrvatskoj godine 1991. uzme oružje i namjerno ubije
17 civila koji ni na koji način ne sudjeluje u borbi.

18 G. PEROVIĆ: /govornici govore istovremeno/ ... ili pitanje. Da li
19 tužilac ima neko saznanje koje ja nemam? Ja sam prilikom mog glavnog ispitivanja
20 koristio samo segmente ekspertske nalaza koji su dopušteni, koji nisu
21 eliminisani. Dakle, međunarodno-pravni status Jugoslavije i secesija u svetlu
22 međunarodnog i unutrašnjih prava. Segment koji se tiče karakteristika i detalja
23 vezanih za oružane sukobe je eliminisan odlukom ovog Veća a koliko ja vidim,

24

25

26

27

28

29

30

1 tužilac ispituje sada... - praktično sva pitanja su vezana za taj segment. Ili
2 on zna nešto što ja ne znam ili on postavlja nerelevantna pitanja.

3 G. WHITING: [simultani prijevod] Časni Sude, ne slažem se s time. Svrha
4 hipotetskih pitanja je da se istraži relevantnost ovog dijela izvještaja koji se
5 nalazi u spisu i o kojem je svjedokinja svjedočila. Taj se dio izvještaja odnosi
6 na secesiju Hrvatske i na pitanje ilegalnosti te secesije kao i na implikacije
7 te secesije za ovaj naš predmet u kojem sada sudimo i zato ja istražujem odnos
8 između tog mišljenja, mišljenja iznesenog o ilegalnosti secesije i optužbi u
9 ovom predmetu.

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da li sam Vas dobro shvatio, Vi
11 pitate da li bi ilegalnost secesije mogla biti legitimna obrana u vezi sa
12 optužbama u ovom predmetu?

13 G. WHITING: [simultani prijevod] Upravo tako.

14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Imate li odgovor, gospodine Peroviću,
15 imajući na umu da ovo o čemu govorimo se ipak mora vezati sa suđenjem?

16 G. PEROVIĆ: Ako sud smatra da ovo ne zadire u onaj deo ekspertskeg
17 nalaza, ova pitanja ne zadiru u...u deo ekspertskeg nalaza koji je eliminisan,
18 bar za sad, onda ja povlačim prigovor.

19 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Peroviću. Gospodine
20 Whiting.

21 G. WHITING: [simultani prijevod] Hvala.

22 P: Ponovit ću moj hipotetski scenario kako bih čuo mišljenje
23 svjedokinje. Dakle, zamislimo slučaj u kojem neki srpski vojnik koji se u
24 Hrvatskoj bori godine 1991. uzme svoje oružje i namjerno ubije civila, civila
25 koji ni na koji način ne sudjeluje u borbama. E sada, taj vojnik ne može u svoju

26

27

28

29

30

1 obranu izjaviti da je odcjepljenje Hrvatske bilo ilegalno. Može li on to
2 izjaviti u svoju obranu ili ne? To dakle, ja tvrdim, nije obrana u slučaju
3 ratnog zločina ili zločina protiv čovječnosti.

4 O: Ja bih Vam, gospodine, umesto hipotetičkih pitanja predočila
5 činjeničnu situaciju. Scenario secesije i sve, sve što je pratilo -

6 P: Molim Vas da prekinete. Dakle, odgovorite na moje pitanje, na ono
7 pitanje koje sam Vam ja postavio.

8 O: Ima... svakako je, svakako može biti uzeto u obzir u pravnoj
9 kvalifikaciji dela, da li se radi o zločinu ili o odbrani otadžbine. To je
10 suptilna jedna e... jedno pitanje i svakako zahteva ekspertizu i vrlo pomno
11 razmatranje.

12 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] A koje je Vaše ekspertsko mišljenje o
13 tome, budući da ste Vi ovdje pravni ekspert?

14 SVJEDOKINJA: Upravo sam htela da Vam činjenično stanje iznesem, a moje
15 se svatanja temelje na tome, ako dozvolite.

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Pitanje se ne odnosi na činjenično
17 stanje, molim Vas, molim Vas.

18 SVJEDOKINJA: Da ili ne?

19 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ovdje se traži Vaše mišljenje o
20 jednoj hipotezi. Dakle, pokušajte odgovoriti na ono pitanje koje Vam je
21 postavljeno. Nemojte formulirati Vaša pitanja i onda na njih odgovarati.

22 SVJEDOKINJA: A da li mogu, ono što sam želela, da hipotezu zamenim
23 činjenicama?

24 SUDAC MOLOTO: [simultani prevod] Ne. Ne, ne možete. Učinite ono što se
25
26
27
28
29
30

1 od Vas traži da učinite. Oprostite. Mi ovdje ne možemo raditi ono što hoćemo,
2 moramo raditi ono što se od nas traži. To se pogotovo odnosi na svjedoke u sudu.

3 SVJEDOKINJA: Onda mislim da sam Vam odgovorila da je pitanje
4 kvalifikacije šta je ratni zločin, a šta je odbrana otadžbine u smislu
5 opštenarodne odbrane - jedno konkretno pitanje koje treba precizno istražiti na
6 osnovu svih okolnosti koje su pratili dati slučaj.

7 G. WHITING: [simultani prijevod]

8 P: Gospođo, da li Vi stvarno kažete da pod ovim okolnostima neki vojnik
9 može strijeljati, jer zapravo o tome govorimo, strijeljati jednog civila i da to
10 onda nije ratni zločin niti zločin protiv čovječnosti zato jer je on to učinio u
11 odbrani otadžbine? Da li Vi to zaista ovdje kažete kao Vaš stav?

12 O: Molim Vas, ako je ci... civil sa puškom u ruci i postavlja se u
13 funkciji borca, onda je situacija druga od jednog nenaoružanog civila. Ako je u
14 pitanju nenaoružani civil, onda je to ratni zločin.

15 P: I onda se za takav slučaj ne može izjaviti u obranu da je Hrvatska
16 počela rat i da je secesija bila ilegalna. Znači, za takav ratni zločin to nije
17 odbrana, da li je to tačno?

18 O: Ne, izvinite ali uzročno-posljedična veza mora se postaviti kao jedan
19 od temelja na osnovu kojih se vrše pravne kvalifikacije.

20 P: Bojim se da ne razumijem taj odgovor. Pitanje je vrlo jednostavno.
21 Može li neki vojnik, ovdje namjerno kažem srpski vojnik, može li srpski vojnik
22 koji strijelja jednog civila i nema nikakve sumnje da je to civil - to je čovjek
23 koji ne sudjeluje u nikakvim borbama - može li taj vojnik ustvrditi da zato što
24 je Hrvatska ilegalno proglasila odcjepljenje ili zato što je Hrvatska započela

25

26

27

28

29

30

1 rat, to što je on učinio nije ratni zločin? Takvo rezoniranje nije valjano
2 pravno rezoniranje, da ili ne?

3 O: Ja sam Vam rekla da smatram da je to ratni zločin, ali da se ne može
4 isključiti da je on bio posljedica prethodnog stanja, tj. stanja izazivanja opšte
5 nestabilnosti i uvođenje ra... j... obračuna putem oružja. Tu dolazi do jedne
6 haoti... haotičnog nasilja, međusobnog.

7 P: Ali gospođo, Vi ponovo mijenjate hipotezu o kojoj mi govorimo, ali -
8 u redu, mislim da je bolje da idemo dalje.

9 Recite mi, da li biste se složili sa mnom da je najkasnije do ljeta
10 1991., a ako već ne i ranije, u bivšoj Jugoslaviji postalo jasno da Jugoslavija
11 neće ostati na okupu i da će se raspasti?

12 O: Tako je pravac u tom pro... pogledu išao, ali je rat mogao biti
13 sprečen i moglo je doći do sasvim drugog ishoda nego što je došao. Uzrok tome
14 leži prvo u zabrani samoodbrane države Jugoslavije kao takove, lie...
15 ubacivanjem, odnosno naređenjem da se legalna sila u kasarne vrati, a paravojnim
16 snagama je data puna sloboda. To je jedno. Drugo, da je predsjednik
17 predsjedniča... Predsedništva, u to vreme gospodin Mesić, ispunio svoju obavezu
18 tj. zakletvu da će dejstvovati u cilju očuvanja teritorijernog /?teritorijalnog/
19 integriteta i da će sporove rešavati mirnim putem. To nije učinio i zbog toga je
20 došlo do čega je došlo.

21 P: Dobro. Vratimo se Vašem izvještaju, na 4. strani u fusnoti broj 9,
22 čitali ste jedan članak Josepha Nyea, objavljen u listu *Washington Post* i Vi

23
24
25
26
27
28
29
30

1 ovdje citirate da on kaže sljedeće: "Secesija nije pravna kategorija niti
2 pravilo međunarodnog prava." Vidite li to u Vašem izvještaju? Fusnota 9, Joseph
3 Nye.

4 O: Da, da.

5 SUDAC MOLOTO: /govornici govore istovremeno/

6 G. WHITING: [simultani prijevod] 4. strana.

7 SVJEDOKINJA: A, izvinite, molim Vas, to je, to je izjava generalnog
8 sekretara, ujednje... U Thanta. Gospodin U Thant je to izjavio. Mogu da Vam -

9 G. WHITING: [simultani prijevod] Ne, ne, vidite li ovaj paragraf gdje se
10 citira Joseph Nye, profesor Harvardskog univerziteta? Vidite li taj paragraf,
11 drugi odozdo?

12 O: Gde? Da, da, da. Dve odvojene kategorije su, po njemu to.

13 P: I vidite li zadnju rečenicu ovog pasusa gdje Vi kažete, po shvatanju
14 ovog teoretičara "secesija nije pravna kategorija niti pravilo međunarodnog
15 prava." Vidite li tu rečenicu?

16 O: Da.

17 P: Dobro. Želio bih sada da pogledamo taj članak. To je 06050150. Dok
18 čekamo da pronađemo taj članak, ja pretpostavljam da ste Vi taj članak pročitali
19 na engleskom. To je članak u *Washington Postu* objavljen na engleskom, pa recite
20 nam da li ste ga Vi i pročitali na engleskom? Da li ste čuli moje pitanje? Ovaj
21 članak koji je Joseph Nye napisao u *Washington Postu*, da li ste Vi taj članak
22 pročitali na engleskom? Gospođo? Gospođo, čujete li moja pitanja?

23

24

25

26

27

28

29

30

- 1 O: J... ne.
- 2 P: Da li me sada čujete?
- 3 O: Ja... da.
- 4 P: Recite mi onda, molim Vas, da li ste Vi ovaj članak pročitali na
5 engleskom?
- 6 O: Onda kad sam imala te novine, onda sam ga verovatno pročitala.
- 7 P: Znači, pročitali ste ga na engleskom?
- 8 O: Da.
- 9 P: Dobro. Molim vas lijepo, pokažite mi gdje se u ovom članku može naći
10 rečenica koju ste Vi citirali, da secesija nije pravna kategorija niti pravilo
11 međunarodnog prava.
- 12 O: Ne znam da li ovo odražava članak. Ja sam imala novine u pitanju, a
13 ne ovo... prepis. Ja sam tada bila u Americi u to vreme.
- 14 P: Ovaj članak koji Vi citirate ima istog autora, isti naslov, objavljen
15 je istog dana i u istoj novini. Radi se samo o drugačijem formatu članka, pa Vas
16 molim da sada pogledate taj članak i da mi kažete - gdje u njemu možemo naći ovu
17 rečenicu?
- 18 O: Ja Vam ponavljam da ja ovo što ste mi sad dali nisam imala u rukama,
19 nego sam imala u rukama novine.
- 20 P: Gospođo, te rečenice u ovom članku zapravo nema. Rečenica koju ste Vi
21 citirali nije u ovom članku.
- 22 O: Možda u ovom nema, a možda u onom koji sam ja čitala ima.
- 23 P: Gospođo, mi smo, mislim tu na Optužbu, 4. oktobra tražili od Obrane
24
25
26
27
28
29
30

1 da nam dostavi sve izvore koje Vi citirate u Vašem izvještaju. Recite mi da li
2 je Obrana taj naš zahtjev Vama prenijela? Da li je od Vas zatraženo da predate
3 sve izvore koje ste citirali u Vašem izvještaju?

4 O: Jeste, ja sam dala što sam imala tada i uputila sam ih gde mogu naći,
5 pošto odmah da Vam kažem, moram da kažem to, ja sam prošle godine imala požar u
6 mom stanu i pola biblioteke mi je izgorelo i jedna čitava soba i tom prilikom su
7 mi mnogi rukopisi izgoreli.

8 P: Da li ste, kad ste pisali ovaj izvještaj, imali taj članak pred sobom
9 kako biste ga mogli citirati?

10 O: Da, mislim da sam ga imala.

11 P: I da li je to onda jedna od stvari koju ste dali Obrani kad su oni od
12 Vas tražili da dostavite Vaše izvore?

13 O: Ne, nisam dala Odbrani ništa jer mi je moja dokumentacija u haotičnom
14 stanju sada i nisam mogla da pronađem sve te, nego sam ih uputila gde mogu naći
15 to.

16 P: Kad je Obrana tražila izvore od Vas da li ste Vi Obrani predali bilo
17 koji od Vaših izvora?

18 O: Ne, nisam jer sam smatrala da su to -

19 P: Što ste Vi to smatrali, zašto Vi to niste dali Obrani?

20 O: Zato što sam smatrala da su to tako opšte poznate stvari, naročito
21 pravicima, posebno Vama, da nije potrebno.

22 G. WHITING: [simultani prijevod] Časni Sude, molim da se ovaj dokument
23
24
25
26
27
28
29
30

1 uvrsti u spis.

2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dokument se prima u spis. Molim
3 dokazni broj.

4 TAJNICA: [simultani prijevod] Časni Sude, ovo će biti dokazni predmet
5 1024.

6 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dopustite mi da svjedokinji postavim
7 par pitanja u vezi s ovim. Gospođo, Vi ste ovdje svjedok-ekspert, odnosno
8 vještak i to niste bili samo u ovom predmetu.

9 SVJEDOKINJA: Samo u ovom.

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Vi ste znali da kad pišete izvještaj
11 da taj izvještaj morate poduprijeti Vašim originalnim izvorima, zar ne?

12 SVJEDOKINJA: Ovo je prvi puta da sam u svojstvu eksperta.

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Prvi puta što? Nismo Vas čuli.

14 SVJEDOKINJA: Po prvi puta sam u svojstvu eksperta pred ovim sudom i
15 smatrala sam da stvari koje su pravni... za pravnike notorne, nije potrebno
16 potkrepiti izvorima.

17 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospođo, ali Vama je jasno da
18 novinski članci nisu nešto što mora biti općepoznato advokatima, zar se ne
19 slažete sa mnom?

20 SVJEDOKINJA: Da, donekle.

21 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam. I upravo zbog toga što ste
22 svjesni da to može biti nešto što nije općepoznato, Vi ste morali imati na umu
23 da morate paziti i čuvati svoje izvore, originale koji potkrepljuju Vaše
24 mišljenje jer je to jedini način na koji druga strana može provjeriti Vaše
25 navode, drugim riječima pouzdanost Vašeg mišljenja koje je izneseno. To ste
26 znali, to ste morali znati, zar ne?

27 SVJEDOKINJA: Ja sam Vam, mislim, jasno rekla gospodine, da sam imala
28
29
30

1 požar u stanu i da mi je, nažalost, izgorila pola... izgorilo pola biblioteke i
2 dokumentacije.

3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Kada, kada je došlo do požara
4 gospođo?

5 SVJEDOKINJA: Pri...prine... pre nekoliko meseci.

6 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da li biste nam možda mogli reći
7 točno kojeg datuma?

8 SVJEDOKINJA: To je bio septembar 2. kad mi je izbio požar. Ne ove
9 godine, izvin'te, septembar prošle godine.

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] A izvještaj, kada ste izvještaj
11 napisali, gospođo?

12 SVJEDOKINJA: Posle toga sam pisala izveštaj, ali mi je ponavljam, vrlo,
13 problem moje dokumentacije, otežan jer su mi izgorele... velik deo, a nisam ga
14 do danas još uspela kompletno sistematizovati, zbog renoviranja stana, i tako.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ali gospođo, gospođo, Vi ste tužiocu
16 rekli da ste, u vrijeme kada ste sastavljali izvještaj, da ste imali primjerak
17 tih novina.

18 SVJEDOKINJA: Ja ovaj izveštaj sam pisala na osnovu mojih ranijih -

19 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ali, tako ste rekli Tužilaštvu.

20 SVJEDOKINJA: Pa jeste i ponavljam da je... da, imala sam.

21 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Vi ste tužiocu rekli da ste u vrijeme
22 kada ste sastavljali izvještaj imali kod sebe jedan primjerak toga članka.

23 SVJEDOKINJA: Ja sam imala... ovaj izveštaj je izvod iz jednog velikog
24
25
26
27
28
29
30

1 elaborata koga ću ja objaviti, a taj, na tom, na tom rukopisu ja radim već dve
2 godine.

3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospođo, molim Vas, odgovorite na
4 moje pitanje.

5 SVJEDOKINJA: Yes.

6 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim Vas, odgovorite.

7 SVJEDOKINJA: Ne znam na što.

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Pitao sam Vas: prije nekoliko minuta
9 ste tužiocu rekli da, kada ste sastavljali izvještaj, imali ste kod sebe jedan
10 primjerak tog članka. Tako ste rekli gospođo, da li se sjećate da ste to rekli?

11 SVJEDOKINJA: Da. Kad sam pisala to, ja sam imala to pred sobom.

12 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Tako je, kada ste pisali izvještaj, a
13 to je, prema onom što ste Vi rekli, to je bilo nakon što je izbila vatra kod
14 Vas, zar ne?

15 SVJEDOKINJA: Jeste, ali sam... dve godine radim na jednoj, na rukopisu
16 jedne knjige koja je deo toga.

17 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Slušajte me, slušajte me, slušajte
18 me. Tužilaštvo Vas je također pitalo da li je Obrana zatražila od Vas da im
19 predate dokumente koje ste koristili kao izvor. Da li se sjećate da Vam je
20 postavljeno to pitanje?

21 SVJEDOKINJA: Da, jeste. Da, da, pa rekla sam Vam, odgovorila sam Vam,
22 da. I upi... uputila sam ih na -

23 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Zašto im onda niste dali ovaj
24 dokument, taj novinski članak? Jer, on očito nije izgorio u požaru.

25 SVJEDOKINJA: Ponavljam Vam gospodine, da radim dve godine na jedn... na
26 rukopisu, na jednoj knjizi i da je iz te knjige koja je delimično završena ispao

27

28

29

30

1 i ovaj izvještaj.

2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospođo, dozvolite da Vas malo
3 prekinem. Vi ste nam rekli da ste ovaj izvještaj napisali nakon požara u Vašem
4 stanu i da ste u to vrijeme imali primjerak tih novina. Obrana je od Vas
5 zatražila da im predate izvore. Vi to niste uradili. Zbog čega?

6 SVJEDOKINJA: Prosto nisam smatrala da je potrebno dati sv -

7 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim Vas, konkretno odgovorite na
8 ovo pitanje.

9 SVJEDOKINJA: Pa, odgovaram Vam gospodine. Smatrala sam da za postavke u
10 ovom elaboratu, da su to tako notorne stvari koje svaki pravnik zna i da mu nije
11 potreban izvor.

12 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ali pravni tim Obrane je od Vas
13 zatražio gospođu da im predate to...

14 SVJEDOKINJA: Naknadno.

15 SUDIJA MOLOTO: [simultani prevod] ... i Vi ste također se složili sa
16 mnom da novinski članci nisu neophodno nešto za što svi znaju, a kamoli
17 advokati.

18 SVJEDOKINJA: Kada jedan ekspert u novinama iznese svoj stav to svakako
19 ima težinu.

20 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ali ako neki drugi vještak ima
21 namjeru da iznese takve stavove, onda taj vještak mora priložiti dokumente koji
22 su bili izvori. Da li se slažete? Vidim da klimate glavom.

23 SVJEDOKINJA: Ponavljam Vam ono što sam rekla.

24 G. PEROVIĆ: Časni Sude.

25 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Izvolite.

26 G. PEROVIĆ: Ako dozvolite, možda će ovo pomoći. Na monitoru ja vidim da
27 se tekst koji je tužilac prikazao odnosi na stranicu 23, tako je označeno na

28

29

30

1 monitoru. U svom ekspertskom nalazu, svedok navodi da se radi o članku Josepha
2 Nyea iz lista *Washington Post*, 15. decembar 1992., stranice od 17 do 23. To je
3 fusnota sasvim pri dnu na 4. strani B/H/S verzije. E sad, nisam siguran da je
4 tužilac prikazao čitav članak ili se samo, ovaj, drži ove stranice 23. Možda je
5 uslijed toga došlo do ovog nesporazuma.

6 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ja nemam namjeru insistirati na ovim
7 pitanjima. Izvolite gospodine iz Tužilaštva, možete nastaviti sa pitanjima.

8 G. WHITING: [simultani prijevod] Istina je da se tu navode stranice 17
9 do 23, a u dokumentu stvarno piše da se radi o stranici 23, ali kada čovjek
10 pročita članak jasno je da je cijeli članak na toj stranici, ne radi se samo o
11 dijelu, a to zapravo samo ukazuje upravo na ono na čemu smo i mi insistirali, a
12 to je da izvore treba dostaviti - jer da su bili dostavljeni ne bismo imali
13 ovakvih problema. Mislim da smo napravili što smo mogli, mislim da je pred nama
14 cjelokupni članak i da se ovaj citat ne nalazi u samom članku.

15 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Dozvolite da samo postavim pitanje
16 profesorici radi daljeg razjašnjenja. Profesorice, da li se sjećate da ste imali
17 taj članak u rukama, članak Josepha S. Nyea juniora, sa naslovom Zamka
18 samoopredjeljenja? Da li se sjećate, naime, da li se radilo o članku koji je
19 imao samo jednu stranicu, dakle, nalazio se u samo jednom dijelu novinske strane
20 ili se radilo o članku koji je bio onako kao dosje koji je prelazio recimo 7
21 stranica, što je prilično neuobičajeno? Možda se sjećate ako se radilo o jednom

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 običnom članku koji je imao kraći tekst ili se radilo o jednom dužem dokumentu
2 od 7 stranica? /governici govore istovremeno/

3 SVJEDOKINJA: Ako mogu da se sad prisetim, znate, vrlo je teško sada se
4 prisećati svih detalja ali mislim da se radilo o članku koji je kao što je to
5 obično u tim novinama, počinje na jednoj strani, a završava na drugoj. Završava
6 na recimo, imate jedan deo na uvodnoj, na prvoj strani a onda kasnije na...
7 nastavlja. Čini mi se da je i sa ovim člankom tako bilo, ali ne mogu tačno u
8 ovom trenutku da se setim međutim Vi insistirate, u redu. Može se kako uzeti
9 kako god hoćete ali poenta je u sledećem da ja samo sam potkrepila izjavu U
10 Thanta, želela da po... potkrepim izjavu U Thanta. A mislim da je njegova izjava
11 primarna i od primarne... od fundamentalnog značaja.

12 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Hvala Vam.

13 G. WHITING: [simultani prijevod] Hvala.

14 P: Na petoj stranici izvještaja, to je također na petoj stranici u
15 verziji na B/H/S-u, imamo paragraf koji počinje riječima: "Hrvatska je sledila
16 isti tok." Da li vidite taj paragraf?

17 O: Da.

18 P: Dalje stoji: "Sabor republike Hrvatske doneo je Ustav kojim se
19 'Republika Hrvatska uspostavlja kao nacionalna država hrvatskog naroda.'" Da li
20 vidite taj dio, tu rečenicu? Gospođo, nisam čuo Vaš odgovor, da li vidite tu
21 rečenicu u svom izvještaju?

22 O: Da. Da, da.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: To nije točan citat, zar ne, jer se ta rečenica ne zaustavlja tamo,
2 ne staje tamo. Ona se nastavlja, zar ne?

3 O: Produžava, al' za mene je bitna bila... samo ovaj deo.

4 P: Ali gospođo, time što ste tu stavili točku i na taj način završili
5 citat, zar time ne sugerirate da se tu stvarno rečenica i završava i da se ona
6 ne produžava. Niste stavili na primjer tri točkice čime biste naznačili da se
7 rečenica nastavlja.

8 O: To je greška u pisanju.

9 P: Da li znate kako se ta rečenica nastavlja gospođo?

10 O: Nisam ponela Hrvatski Ustav, nemam ga ovde.

11 P: Gospodin pored Vas ga ima. Zamolit ću da pogledate taj dokument. Radi
12 se o dokaznom predmetu 910 koji je spisu. U verziji koju Vi imate pogledajte
13 stranicu na kojoj piše 00873839, to je negdje na vrhu. A u verziji na engleskom
14 riječ je o stranici 00084402. Ne znam da li se to već pojavilo na... pričekat ću
15 dok se to ne pojavi na ekranu.

16 U verziji na engleskom, zamolit ću da gledamo desni stupac koji počinje
17 riječima: "Polazeći od iznesenih povijesnih činjenica...", to je jedna dugačka
18 rečenica, ali negdje na pola tog paragrafa, to je ono odakle je svjedokinja
19 počela sa svojim citatom i tamo stoji: "Republika Hrvatska ustanovljuje se kao
20 nacionalna država hrvatskog naroda..." - tu ste gospođo Vi prekinuli citat. A
21 ovdje se nastavlja: "...i pripadnika inih naroda i manjina koji su njeni
22 državljani, Srba, Muslimana, Slovenaca, Čeha, Slovaka, Talijana, Mađara, Židova

23

24

25

26

27

28

29

30

1 i drugih kojima se jamči ravnopravnost s građanima hrvatske narodnosti i
2 ostvarivanje nacionalnih prava u skladu s demokratskim normama organizacije
3 Ujedinjenih naroda i zemalja slobodnog svijeta."

4 Gospođo, nije se radilo o tipografskoj grešci. Vi ste namjerno
5 izostavili taj dio rečenice iz svog nalaza, zar ne?

6 O: Ne, gospodine, nisam.

7 P: Gospođo, ali zar niste rekli... /govornici govore istovremeno/

8 O: Greška je što nisu napr... metnuta, ali ja nisam pisala, to je već
9 prepisano bilo. Ja sam želela tim delom da istaknem ono što ste Vi...

10 P: Gospođo, niste li Vi na početku sjednice rekli -

11 O: ... Dozvolite.

12 P: Molim Vas, poslušajte pitanje. Niste li nam na početku unakrsnog
13 ispitivanja rekli da je Vaša radna etika da budete precizni i pažljivi u svom
14 radu? Niste li primijetili da ste ovdje citirali samo jedan djelić te veoma,
15 veoma dugačke rečenice?

16 O: Ne, jer ne smatram gospodine... Poenta je za... ono što se citira,
17 zavisi od toga šta želite time da kažete, a moje je bilo da se radilo u... o
18 Ustavu koji ustanovljava državu što je prilog do... što je prilo... odnosno
19 dokaz da je u pitanju secesija bila, a ne razdruživanje i otuda sam smatrala da
20 je dovoljno... Ja nisam govorila o prirodi te države nego o formiranju jedne
21 države.

22 P: Ali ovaj dio koji ste Vi konkretno citirali uopće ne govori o
23 secesiji niti o razdruživanju a time što ste izostavili ovaj ostatak rečenice,

24

25

26

27

28

29

30

1 ovo što ste citirali u priličnoj mjeri skreće stvari na krivu stranu.

2 O: Ne, ja ne smatram da skreće. Ja Vam ponavljam da poenta je u čitavoj
3 /?čitavom/ ovom delu na stvaranju hrvatske države koja nije nikakvo
4 razdruživanje nego stvaranje, secesija, jednostran akt. I otuda nisam smatrala
5 da treba ići u citatu do kraja jer bi... smatrala sam da ta ekspertiza treba da
6 bude što kraća.

7 O: Razumijem. Preći ću na jednu drugu temu gospođo. Na 5. stranici svog
8 izvještaja i to na kraju ovog paragrafa koji smo već gledali, Vi govorite o
9 deklaraciji tj. proglašenju nezavisnosti Slovenije i Hrvatskom Ustavu i
10 referendumu i u posljednjoj rečenici kažete: "U oba slučaja reč je o
11 jednostranim aktima sa identičnim sadržajem koji predstavljaju flagrantno
12 kršenje Ustava SFRJ i Povelje UN-a." Htio bih da se sada koncentriramo na ovaj
13 dio koji se tiče povelje UN. Molim Vas recite o kojem članku povelje UN-a se
14 radi kada kažete da je ona flagrantno prekršena?

15 O: Gospodine, rekla sam Vam u početku da jedini subjekt, jedini član
16 međunarodnih organizacija je SFRJ, Socijalistička Federativna Republika
17 Jugoslavija. Povelja u članu, čini mi se 2., nemam sad ovdje povelju, garantuje
18 svim svojim članovima teritorijalni integritet i političku nezavisnost.

19 P: /govornici govore istovremeno/

20 O: Molim Vas, secesija je dakle flagrantno kršenje onog dela Povelje
21 koji garantuje svojim članovima...

22 P: /govornici govore istovremeno/

23 O: ... a član je isključivo i subjekt međunarodnog prava, je isključivo
24 Jugoslavija kao država a ne federalne jedinice.

25

26

27

28

29

30

1 P: U redu. Članak 2 dio 4, a mislim da je to jedini koji bi se slagao s
2 ovim, tamo stoji: "Sve države članice će se u svojim međunarodnim odnosima
3 uzdržavati od prijetnje upotrebom ili upotrijebe silom u odnosu na teritorijalni
4 integritet ili političku nezavisnost bilo koje države ili na bilo koji način
5 biti nedosljedan u svrhu Ujedinjenih naroda." Taj dio govori o međunarodnom
6 djelovanju država. To se ne može odnositi na ovu situaciju gdje Vi govorite o
7 proglašenju nezavisnosti, tj. suvereniteta od strane Republike Slovenije i o
8 Ustavu Hrvatske, zar ne?

9 O: Apsolutno, molim Vas. To je nelogično.

10 /govornici govore istovremeno/

11 O: Ako Vam kažem i ono što je notorno. Molim Vas, uzmite spisak država
12 članica Ujedinjenih nacija. Tamo nećete naći ni Hrvatsku ni Sloveniju, nego ćete
13 naći SFRJ kao originalnog člana, što će reći člana utemeljivača i člana
14 potpisnice alt... Atlantske povelje. E... ustav o... izvin'te, Povelja
15 Ujedinjenih nacija...

16 P: /govornici govore istovremeno/

17 O: ... se ne može tumačiti, odnosno, pogrešno bi bilo tumačiti je
18 izolovano, mada se mogu analizirati pojedini članovi i izolovano, nego u svojoj
19 svojoj celini. A isto tako ne može se odvojiti od ha... od akata koji su u
20 stvari prethodili...

21 P: Da li biste mi mogli reći -

22 O: ... stvaranju Ujedinjenih nacija, a Vi vrlo dobro znate koji su to
23 akti.

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Možete li mi navesti bilo neki član bilo neku odredbu Povelje UN-a
2 osim onog koji sam sada ja pročitao, a ja sam pročitao članak 2, dio 4, koji
3 predstavlja flagrantno kršenje Povelje Ujedinjenih naroda time što je došlo do
4 ovih proglašenja Slovenije i Hrvatske. To ste naime Vi napisali u svom
5 izvještaju gospodo.

6 O: Da, pa ja ostajem pri tome. Molim Vas, to za svakog pravnika je nešto
7 što je notorno, što uoš... ne treba dokazivati da je Povelja... garantuje
8 teritorijalni integritet i s... svim svojim članovima i da je jedini član bila
9 suverena država Jugoslavija. Molim Vas, nađite mi suprotno. Nađite mi jedan član
10 koji se poziva na federativnu, na federativne jedinice...

11 P: /govornici govore istovremeno/

12 O: ... ili bilo koju federativnu državu. Uzmite praksu Sjedinjenih
13 američkih država.

14 P: Gospodo, da se sada držimo Povelje Ujedinjenih naroda. Da li mi
15 možete navesti ili ne možete navesti neki drugi članak koji, kao što Vi kažete,
16 garantira teritorijalni integritet države članice?

17 O: Kako da ne, mogla bih izvesti iz glave 7... - mnogo toga, ali neću
18 napamet da citiram jer nemam Povelju ovde pri ruci, a mislim, sećam se prve
19 godine studija na, u Beču, kada mi je profesor rekao -

20 P: Gospodo, molim Vas, gospodo. Molim Vas, sjetite se tih nekih i recite
21 mi o kojima se radi, koje su to glave? Naveli ste jedan.

22 O: Glava 7. u celini možete uzeti kao garanciju, terito... mislim, ona
23 se odnosi na prinudne mere. Uzmite čitav uvod Povelje. Uzmite o... e... glavu 1.
24 Povelje pa ćete videti. Ja trenutno nemam da Vam citiram, neću da pogrešno

25

26

27

28

29

30

1 citiram jer nemam Povelju, a mislim da ovo nije ispit, nego razgovor o jednom
2 predmetu. Razgovor između pravnika koji vrlo dobro znaju ili bi trebalo da
3 znaju.

4 P: Gospođo, ja Vas ne pokušavam ispitivati kao da ste na ispitu. Ja samo
5 pokušavam shvatiti koji je temelj za tvrdnje koje ste iznijeli u svom nalazu, a
6 pošto nema fusnota uz ovu rečenicu, jedini način na koji mogu saznati koji su
7 Vaši izvori i temelji je da Vam postavim pitanje. Da li me razumijete? Na 6.
8 stranici...

9 O: Ne mogu da, ne, ne, ne, uopšte ne mo...

10 P: ... govorite o... Oprostite, što ste rekli, ne možete?

11 O: Ne, ne mogu da shvatim da možete postaviti takvo pitanje kad je reč o
12 Povelji Ujedinjenih nacija. Nešto što je notorno za svakog pravnika.

13 P: U redu. Pređimo na stranicu 6 molim. Tamo govorite... Mislim da bi to
14 trebalo biti i u verziji na srpskom na 6. stranici. Vi govorite o sporazumu od
15 osam tačaka između Kučana i Tuđmana.

16 O: Da. Jeste.

17 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Na engleskom, na kojoj je to
18 stranici?

19 G. WHITING: [simultani prijevod] U verziji na engleskom to je 1.
20 paragraf također na 6. stranici. U verziji na B/H/S-u to je pri dnu 5. stranice.

21 P: Sada bih htio da pogledamo jedan članak. Riječ je o dokumentu koji
22 nosi broj R0292668. Predstavnik Tajništva to ima za Vas gospođo. Nažalost, ovaj
23 članak imam samo u verziji na engleskom. Riječ je o članku objavljenom u

24

25

26

27

28

29

30

1 *Tanjugu*, beogradskom listu od 13. februara 1991.

2 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] To je novinska agencija, kao što smo
3 rekli, taj *Tanjug*.

4 G. WHITING: [simultani prijevod] Ja sam mislio da je i jedno i drugo.

5 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Ne, to je samo novinska agencija.

6 G. WHITING: [simultani prijevod] Dakle, nije publikacija.

7 P. Vi gospođo znate za *Tanjug*, zar ne?

8 O: Da, naravno.

9 G. WHITING: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude. U 1. paragrafu
10 stoji: "U specijalnoj izjavi danas, Sekretarijat za narodnu obranu negirao je
11 neke od tvrdnji koje su navedene u članku objavljenom u Ljubljanskom listu pod
12 naslovom Slovensko-Hrvatski sporazum o zajedničkoj obrani, i prije toga u ratnom
13 biltenu iz zagrebačkog *Globusa* odakle je citiran.

14 Zatim, članak navodi da je na sastanku, a to se nalazi u 3. paragrafu,
15 donesena zajednička izjava izdana 22. januara u kojem stoji, oprostite, stoji
16 među ostalim, sad prelazim na 4. paragraf: "U slučaju upotrebe oružane sile od
17 strane JNA koja bi bila poduzeta kako bi se onemogućile sistemske mjere
18 legitimnog i legalnih službi Vlade u republici, predsjedništvo republike
19 Slovenije i predsjednik Republike Hrvatske će u koordinaciji usvojiti

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 određene mjere u okviru njihovih ustavnih ovlasti." A zatim se u sljedećem
2 paragrafu govori o sporazumu i 8 točaka i kaže se da se radi jedino o prijedlogu
3 eventualnih mjera o kojima će se donijeti odluka od strane republičkih službi u
4 okviru njihovih ustavnih ovlasti isključivo u slučaju oružane intervencije od
5 strane JNA.

6 Recite da li je to ono kako ste Vi shvatili, tj. da li se tu zapravo
7 radi o tom izvještaju na koji se Vi pozivate u svom nalazu i da li ste Vi tako
8 shvatili taj izvještaj?

9 O: G...

10 P: Gospođo, nisam siguran da smo čuli Vaš odgovor.

11 O: Aa... ja sam Vam već napomenula da sam ja bila član pregovaračkog
12 tima i da smo mi taj sporazum imali, dobili preko obaveštajne službe. Taj
13 sporazum, tekst tog sporazuma se nalazi i Vi ga možete naći u Vašoj
14 dokumentaciji u vezi suđenja gospodinu Miloševiću. Taj sporazum sam ja kao član
15 delegacije imala u rukama i Vi znate vrlo dobro da se služilo podmetanjima u
16 toku prvih nar... to prvih dana borbe u... između legalne armije JNA i
17 paravojnih snaga i da je Slovenija i Hrvatska svim snagama, pa i negirajući
18 mnoge akte koje su donele da bi neku svoju legalnost ili legitimnost dokazali.
19 Tako da taj sporazum je o... postojao i postoji i možete naći, ja ga nemam
20 trenutno, ovaj... ali možete ga naći u Vašoj dokumentaciji garantovano ima u
21 dokumentaciji, vezane, vezano je za proces pros... protiv pokojnog Slobodana
22 Miloševića.

23 P: Ali na temelju onog čega se Vi sjećate...

24 O: A ove -

25 P: ... da li je ovo što je ovdje opisano, da li je to u skladu s onim
26 čega se Vi sjećate, naime, o čemu se radio taj sporazum?

27 O: U potpunosti.

28 P: /govornici govore istovremeno/
29
30

1 O: A negacije, negiranja od strane Slovenije i Hrvatske, nije bilo samo
2 tog nego i mnogo čega još.

3 P: Hvala, hvala, dovoljno ste mi odgovorili.

4 G. WHITING: [simultani prijevod] Zamolit ću da se i ovaj dokument uvrsti
5 spis.

6 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dokument se uvrštava u spis. Molim da
7 mu se dodijeli broj.

8 TAJNICA: [simultani prijevod] Časni Sude, ovo će biti dokazni predmet
9 1025.

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

11 G. WHITING: [simultani prijevod] Hvala. Mislim da je ovo dobar trenutak
12 za pauzu.

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Whiting. Samo još
14 jedno ili dva pitanja administrativne prirode. Možda prvo da dozvolimo
15 svjedokinji da se povuče?

16 Gospođo, završili smo sa radom za danas. Vijeće još nije gotovo sa radom
17 sa Vama, doktore. Nastavljamo sa radom sutra u srijedu, 15-og, u 14.30h. Zamolit
18 ću Vas da dođete na isto mjesto gdje ste u ovom trenutku. Sada se možete povući,
19 do sutra u 14.15h. Hvala Vam, gospođo.

20 Sudija Hoepfel me zamolio da se obezbijedi da strane budu upoznate s
21 time da u petak 17-og zasjedamo ujutro, a ne poslijepodne, dakle u 9 sati.
22 Hvala.

23 E, sada kada smo to obavili, Pretresno vijeće bi željelo na usmeni način
24 iznijeti svoju odluku po zahtjevu Obrane, danas dostavljenom, kojim se od

25

26

27

28

29

30

1 Pretresnog vijeća traži odobrenje za interlokoturnu žalbu. Pretresno vijeće je
2 rješavajući po zahtjevu Obrane danas dostavljenom, kojim se od Pretresnog vijeća
3 traži da odobri interlokoturnu žalbu na odluku koja se tiče vještaka Smilje
4 Avramov od 9. novembra, te Pretresno vijeće uzima u obzir argumentaciju Obrane
5 iz podneska kao i argumentaciju koju joj je Tužilaštvo dostavilo danas.

6 Prema pravilu 73B, Pretresno vijeće prvo mora donijeti odluku o tome da
7 li se redigiranje izvještaja vještaka tiče pitanja koja bi u znatnoj mjeri
8 utjecalo na pravičnost i ekspeditivnost postupka ili ishoda suđenja.

9 Kao drugo, međutim, tek ako se utvrdi da je ispunjen prvi element ovog
10 pravila, Pretresno vijeće mora utvrditi da li će rješenje samog pitanja od
11 strane Žalbenog vijeća u bitnoj mjeri doprinijeti samom postupku.

12 Pretresno vijeće zaključuje, da prvi od uvjeta pravila nije ispunjen.
13 Čak i da je Pretresno vijeće utvrdilo da je taj prvi element pravila, da je
14 njemu udovoljeno, Pretresno vijeće ne bi odobrilo zahtjev za odobrenje, jer
15 Pretresno vijeće smatra da posebno u svijetlu faze u kojem je postupak, rješenje
16 Žalbenog vijeća neće u bitnoj mjeri doprinijeti vođenju postupka. U svjetlu
17 toga, Pretresno vijeće napominje da je Obrani prvi puta bilo naloženo da svoj
18 nalaz dostavi odmah nakon ljetnog prekida, dakle 14. augusta.

19 Ovime smo završili rad za danas. Prekidamo s radom do sutra u dva i
20 petnaest.

21 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prijevod] Molimo ustanite.

22 ... Sjednica završena 19.07h.

23

24

25

26

27

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Nastavak zakazan za srijedu,
15.11.2006. u 14.15h.